XXXI. ÉVFOLYAM. NO. 80. SZÁM

CLEVELAND, OHIO, 1922 JULIUS 21

VASÁRNAP

SZABADSAG MAGAZINE SECTION

REGGEL

VASÁRNAP
A "SZABADSÁG" SZÉPIRODALMI MELLÉKLETE.
SUNDAY MAGAZINE
of the oldest established and largest Hungarian Paper in the United States.
Editor DR. ANDREW CSERNA szerkesztő.
Edited and Published at Szerkesztőség és kiadóhivatal
700—710 HURON ROAD, CLEVELAND, OHIO

MOSZKVÁBAN

beköszöntött a nyár és a rettenetes tüzelőanyaghiány következtében kétszeres öröm fogadta a meleg napsugarakat, amelyek gyorsan megolvasztották a vastag hórétegeket Moszkva utcáin és — feltárták az ablakokat a moszkvai házakon. A téli szellőztetés drága fényüzéséről ugyanis már végleg kénytelen volt lemondani Moszkva.

Most minden utcasarkon árulják a virágot Moszkvában, orgonát, nefelejtset, gyöngyvirágot. Egy csomó 75.000 —100.000 rubelbe kerül és ez ma az egyetlen olcsóság. Hiszen egy skatulya gyufa ára 25.000 rubel és a villamoson a szakaszjegy — 140.000 rubel. Márciusban, a mikor az orosz kormány megszüntette az ingyenes utazást a villamosokon, 5000 rubel volt a szakaszjegy ára, azután 20.000 rubel lett, 50.000 rubel, 70.000, 100.000 és most 140.000. Viszont azt mondják, hogy a 140.000 rubeles szakaszjegy mellett többé nem dolgozik deficittel a moszkvai villamosvasut, ami annál inkább lehetséges, mert a kocsipark felujitására igazán nem sokat költenek. Üvegablakok nélkül tették meg a villamoskocsik a hosszu utat a téli hónapok alatt is. Ujból igen alaposan emelte az orosz kormány a postai tarifát is: igy például az ajánlott levél portóját 40.000 rubelről 400.000 rubelre. — Ezeknek az áremeléseknek a költségvetés egyensulyának helyreállitása vagy megközelitése volt a céljuk, de az állami árdrágitások természetesen nem maradtak következmények nélkül az egyéb árakra nézve. A zsemlye például néhány hét alatt futotta be az utat az 5000 rubeltől a 120.000 rubelig. A tej ára husvét óta negyedliterenként 300.000 rubel. Aki családjával reggelire egy liter tejet fogyaszt el, az ötnegyedmilliónak hág a nyakára.

Az állami alkalmazottak havi fizetése most 60—80 millió rubel, tehát napi két liter tej ára... Vagy hét-nyolc zsemlyét is vásárolhat egy nap az állami hivatalnok, ha másra nem költ. Az igaz, hogy vannak különórák és más kereseti ehetőségek, amelyek elérhetik havonkint a 45—50 milliót, de a 120 milliós havi jövedelem mellett is rosszabb sorsuk van az orosz hivatalnokoknak, mint középeurópai kollégáiknak. Sorsukat az könnyiti meg valamennyire, hogy a hivatalokban adnak ebédet 140.000 rubelért. Gasztronómiai szempontokból nézve ez az ebéd nem állhatja meg a helyét, de legalább elhizni nem lehet mellette. A szerény vendéglőkben a rendes menü 4 millió rubel. Ezért levest, hust, tésztát és fekete kávét adnak, elég szegény adagokban. A la carte a kis vendéglőkben is drágább az étkezés, mig a hotelekben nem lehet megebédelni 8—9 millió rubelnél olcsóbban. Viszont a hotelek ebédein és vacsoráin nem látszik meg a — szovietrendszer. Az ebédelők és vacsorázók egy részén sem. A hotelekben, de a moszkvai korzón is még mindig látni divatos ruháju, selyemharisnyás, prémeskabátu, ékszeres, párisi kalapu hölgyeket, kifogástalan kesztyükben, kifogástalanul elegáns cipőben. Hogy honnan? Erre a kérdésre bajos volna a választ megadni.

Az olyan tisztviselő, aki beéri az állam által adott ebéddel és azt csak két-három csésze teával toldja meg délelőtt, négy-öt csésze teával délután és este, beválthatja az állam által adott ruhajegyeket fizetéséből: és az állam ugyan télen néha nyári ruhát ád, nyáron téli ruhával lepi meg hivatalnokait, de a teljes lerongyolódástól mégis megvédi őket valamennyire. Az élet nagyon leegyszerüsödött, a kemény, fehér gallér ritkasággá lett és hiánya miatt senki nem jön zavarba: de az igy leegyszerüsitett élet mellett még a szinházba is eljut néha a hivatalnok, vagy vásárolhat egyszer-máskor egy könyvet, akkor, ha nem csábitják a terített vendéglői asztalok és ha nem támad kedve egyszer-kétszer egy héten egy egyszerü "polgári" ebédre. Akinek ilyen kedvtelései vannak, az természetesen kénytelen lemondani az egyéb fényüzésekről.

38,000 MILLIÁRD

kölcsönt akar fölvenni az orosz kormány, még pedig a belföldi piacon, hogy igy enyhitsen a pénzszükén, a parasztok ládájába jutott rubeltömegek mozgósitásával: és a bankjegyprés ujabb igénybevétele nélkül fedezhesse az állami kiadásokat. Arra természetesen semmi kilátása nem volna az orosz kormánynak, hogy rubelekre kiállitott kölcsönkötvényeket helyezzen el, mert igaz ugyan, hogy mindössze hat hónapra szólanak a kötvények: de a rubel hat hónap mulva esetleg már csak a harmadát, esetleg csak az ötödét fogja képviselni mai értékének. Ezért minden kölcsönkötvény egy pud, tehát körülbelül tizenhat kilogramm rozsra fog szólani. Egy pud rozs ára ma 3,800.000 rubel és igy a 38.000 milliárd fantasztikus összegről kibocsájtott államkölcsön fedezete voltaképpen 6 millió métermázsa rozs lesz. A kötvények fölmutatóinak 1922 december elseje és 1923 január harmincegyedike között kiadnak kötvényeket egy pud rozsért: és ezzel letörlesztik az államadósságot. A kölcsön tehát módot ad a jegyzőknek arra, hogy már most "lefedezzék" téli rozsszükségletüket a mai árakon és ezek nem veszithetnek a hitelmüveleten, csak akkor, ha az orosz kormány nem váltaná be, vagy nem váltaná be teljes "összege" szerint a rozskötvényt. A jegyzési eredmény mindenesetre megmutatja azt, hogy milyen foku bizalmat tudott kelteni maga iránt az orosz kormány. Ha most sikerül elhelyezni ezt a 38.000 milliárdra kiállitott államkölcsönt, akkor az orosz kormánynak egy időre valóban módja lesz megállitani a bankóprést és stabilizálni a rubel értékét. A 6 millió métermázsa rozsot ugyanis nem lesz kénytelen vásárlás utján megszerezni a kormány, mert ez — adógabona fejében fog befolyni a parasztosztálytól. Hiszen az orosz parasztok már a mult év óta gabonában és nem pénzben rójják le az adót.

VERSEK

FALUSI ELÉGIA.

Testvér, ki itt már harminc éve alszol
kábult, véget nem érő álmokat,
amig körül rigó- s poszáta-dal szól
és általt holtat és virágokat.

Testvér, ki nem hagytál rám semmi képet,
egy korhadó rács emlékét csupán:
elindultam most, — megkeresni Téged —
a pislogó jánosbogár után.

De halk emlékkel hasztalan kereslek,
a régi rácsos halmot nem lelem.
Ahol a föld lassan fölitta tested,
most vadboszót és vadvirág terem.

Éger tövén piros szamóca lángol,
a százszorszépnek lelke tetszeleg
és vadméh gyüjti a liliom porából —
Eltünt Testvérem, hol keresselek?

PÉTER

Mosolytalan, tétova kisgyerek,
Mikor felelni kell, a hangja reszket,
A latinból sosem tanulja meg
a híres dulce et decorum est-et.
Ha nap süt rá, szabad órákon át
erdőbe üzi egy titkos szeméremm,
mindig minthogyha rejtené magát,
később nem is lel rá a harci érem).

Sötét vackán is álmokat csihol
s az álmához szeretne tiszta párnát,
s talán akkor is álmodik, mikor
titok-testébe tép az éji gránát.
S nyitott sirjánál zeng a hősi szó:
"....nevét nem fogja emlegetni fórum,
de hős volt mégis. Tudta élni jó,
de halni is szép. Dulce et decorum....."

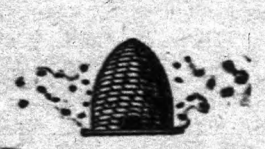

SÉTA EGY HOLT VÁROSBAN

Az életfüst ha fojtogat,
a multba költözik lakásom.
Ma rom-gyermekvilágommal,
e holt várost megint kiásom.

Egykor: mosolygó, messzi föld
és rózsaszinü köd felette,
de ifjuság-vulkán kitört
s a forró láva eltemette.

A néma láva-óceán
alá nem fért mükincs-vadorzó;
ma is mélyen tekint reám
sok régi kép, sok drága tornó.

Hol egy-egy régi sirja van,
szivem meg-megremegve dobban
s elmibolygok bizalmasan
apró emlék-cikkterekben.

A romba dült emeletfyeken
tovább, tovább visz kusza lábam,
mig meghajtom bünös fejem
egy ártatlanság templomában.

ÁPRILY LAJOS.

A pénzé

1915 október havá
E. Peck, egy
rapidsi millio
honából New Yorkba utazo
egy ideig vendége volt Wa
vejének. Csak egy ideig ta
dott a vejénél, aki orvoske
pelt, amikor megbetegedett
visszautazott otthonába. V
Klára nevü felesége az elők
verside Driven laktak. Dr
elegáns, jó megjelenésü emb
szoros értelmében belebolond
konok és ismerősök ellenezté
Klára mégis Waite felesége

1916 januárjában Mrs.
lányát. Ott volt egy ideig
kapott a férje, hogy felesége
keztében meghalt. Össze-vissz
kodott New Yorkban a vejé
ságában hozták vissza a hol
ba, ahol a krematóriumban

Mr. Peck felesége halál
magányosnak érezte magát
egy középnyugati kis városk
totta arra, hogy ossza meg a
apa kijelentette, hogy inká
Yorkban. Le is ment
Yorkba, ahol rövid tartózk
után március tizenkette
meghalt. Ezuttal felesége t
ságában elhozta a holt
Grand Rapidsba, rettene
szomorodott s ugy lát
mintha ebbe a gyászesetbe
tudna beletörődni. Grand
pidsba érkezett Percy Pe

A temetési készületek
történtek s már ugy volt,
a halott Peck hölttestét
égetik, amikor a fiatal
misztikus tartalmu táviratot
pott New Yorkból, amely
mondta: "Gyanu merült
Követelj vizsgálatot. K. Ada

A fiatal Peck nem t
hogy ez a távirat kitől
Azonnal érintkezésbe lép
család orvosával, Dr.
Shurtzzal, aki erről a távi
értesitette a hatóságokat.
megengedték, hogy a hal
titokban boncolást végez
A boncolás mérgezés jelei
tette fel.

A temetést természetes
halasztották, ami Waiteben
nut keltett. Általában kül
viselkedett s minduntalan
hangoztatta, hogy a halott
hamarább el kellene égetn
selkedése Percy Peckben
gyanut keltette, hogy sógo
az meg az apját, sőt az a
is. Gyanuját közölte Dr. S
zal is. A fiatal Peck tan
zásra gyült össze a család
taival, a többi között Dr.
Wesley Wishart-tal, a ha
templom lelkészével, de ő
ságból nem vonta bele a t
kozásba a nővérét, Wait
ségét.

A tanácskozás határ
képen engem bizott meg a
lád azzal, hogy az ügynek
jak utána. Dr. Wishart é
Shurtz New Yorkba érk
hogy a nyomozásban a leg
nem azt tekintem a felada
embert elfogjam, hogy az
sodorjam, amikor vallomás
gáltatja ki. Ehhez az e
Waite esetben is.

Megállapodtunk abban
radjon egy ideig Grand R
New Yorkban a nyomozást
eius tizenhatodikán, pénte
munkámat. Még aznap é
Waite szombat reggel érk
expressen New Yorkba.
órakor. Ez annyit jelente
kere érdekében már a me
minden szükséges adatot
Nagy segitségemre volt Dr
Hajnali három órakor töb
meglátogattam a Colosseu
Waite lakott. A superint
gedni. Miután elég okunk
tehát cselhez folyamodtu
— Ha nem enged b
egész házat, ami még kell
Pillanatnyi gondolkod
dent beadta a derekát.
kerestük Waite lakását.
mát. Közben, meg akarom
tam Vaughan tanártól, a
kémikusától, akinek Dr.
Petz gyomrát vizsgálat v
szólt: "Arzenikum."

A pénzéhes fogorvos

Irta: RAYMOND C. SCHINDLER
a Schindler detektiv iroda főnöke.

A szélhámos, aki orvosnak adja ki magát, mert igy előkelőbbnek látszik. — Megmérgezte az anyósát és apósát, hogy a vagyonukhoz jusson. — A feleségét is el akarta tenni a láb alól. — A gyanus arzenikum. — Hogyan került Waits, a huszadik század egyik legmegátalkodottabb embere a villamosszékbe?

Szabadsag, Hungarian Copyright, 1922.

1915 október havában John E. Peck, egy grand rapidsi milliomos otthonából New Yorkba utazott, ahol egy ideig vendége volt Waite nevü vejének. Csak egy ideig tartózkodott a vejénél, aki orvosként szerepelt, amikor megbetegedett s erre visszautazott otthonába. Veje és Klára nevü felesége az előkelő Riverside Driven laktak. Dr. Waite elegáns, jó megjelenésü ember volt, akibe a szó szoros értelmében belebolondult Klára s habár a rokonok és ismerősök ellenezték a házasságot, végül Klára mégis Waite felesége lett.

1916 januárjában Mrs. Peck látogatta meg a lányát. Ott volt egy ideig s egyszerre értesitést kapott a férje, hogy felesége tüdőgyulladás következtében meghalt. Össze-vissza husz napig tartózkodott New Yorkban a vejénél. Dr. Waite társaságában hozták vissza a holttestét Grand Rapidsba, ahol a krematóriumban elégették a holttestét.

Mr. Peck felesége halála után természetesen magányosnak érezte magát. Percy nevü fia, aki egy középnyugati kis városkában lakott, felszólitotta arra, hogy ossza meg az otthonát vele, de az apa kijelentette, hogy inkább vejével lakik New Yorkban. Le is ment New Yorkba, ahol rövid tartózkodás után március tizenkettedikén meghalt. Ezuttal felesége társaságában elhozta a holttestet Grand Rapidsba, rettenetesen szomorkodott s ugy látszott, mintha ebbe a gyászesetbe alig tudna beletörődni. Grand Rapidsba érkezett Percy Peck is.

A temetési készületek megtörténtek s már ugy volt, hogy a halott Peck holttestét is elégetik, amikor a fiatal Peck misztikus tartalmu táviratot kapott New Yorkból, amely ezt mondta: "Gyanu merült fel. Követelj vizsgálatot. K. Adams."

A fiatal Peck nem tudta, hogy ez a távirat kitől eredt. Azonnal érintkezésbe lépett a család orvosával, Dr. Percy Shurtzzal, aki erről a táviratról értesitette a hatóságokat. Ezek megengedték, hogy a halotton titokban boncolást végezzenek. A boncolás mérgezés jeleit tüntette fel.

A temetést természetesen elhalasztották, ami Waiteben gyanut keltett. Általában különösen viselkedett s minduntalan azt hangoztatta, hogy a halottat minél hamarább el kellene égetni. Viselkedése Percy Peckben azt a gyanut keltette, hogy sógora ölte meg az apját, sőt az anyját is. Gyanuját közölte Dr. Shurtzzal is. A fiatal Peck tanácskozásra gyült össze a család barátaival, a többi között Dr. Alfred Wesley Wishartt al, a baptista templom lelkészével, de óvatosságból nem vonta bele a tanácskozásba a nővérét, Waite feleségét.

A tanácskozás határozata képen engem bizott meg a család azzal, hogy az ügynek járjak utána. Dr. Wishart és Dr. Shurtz New Yorkba érkeztek, hogy a nyomozásban a segitségemre legyenek. Én nem azt tekintem a feladatomnak, hogy a gyanus embert elfogjam, hogy az illetőt olyan helyzetbe sodorjam, amikor vallomásával saját magát szolgáltatja ki. Ehhez az elvhez ragaszkodtam a Waite esetben is.

Megállapodtunk abban, hogy Mrs. Waite maradjon egy ideig Grand Rapidsban az öcsével. New Yorkban a nyomozást magam vezettem. Március tizenhatodikán, pénteken reggel kezdtem el a munkámat. Még aznap értesültem arról, hogy Waite szombat reggel érkezik meg a Wolwerin expressen New Yorkba. Pontosan: reggel kilenc órakor. Ez annyit jelentett, hogy a nyomozás sikere érdekében már a megérkezése alatt lehetőleg minden szükséges adatot meg kell szereznünk. Nagy segitségemre volt Dr. Shurtz és Dr. Wishart. Hajnali három órakor több detektiv társaságában meglátogattam a Colosseum Apartmenteket, ahol Waite lakott. A superintendent nem akart beengedni. Miután elég okunk nem volt a warrantra, tehát cselhez folyamodtunk. Azt mondtam:

— Ha nem enged be békésen, felverjük az egész házat, ami még kellemetlenebb volna.

Pillanatnyi gondolkodás után a superintendent beadta a derekát. Bementünk a házba, felkerestük Waite lakását, ugynevezett laboratóriumát. Közben, meg akarom jegyezni, táviratot kaptam Vaughan tanártól, a michigani egyetem hires kémikusától, akinek Dr. Shurtz elküldte a halott Petz gyomrát vizsgálat végett. A rövid távirat igy szólt: "Arzenikum."

A Waite otthonában tett vizsgálat némi eredménnyel járt. Bankkönyvet találtunk, amiből kiderült, hogy Waitenak néhány ezer dollár megtakaritott pénze van s apró üvegeséket, amelyben — az orvosi vizsgálat alapján kiderült — betegség okozó bacillusok voltak. Előtte való nap a new yorki kórházakat jártuk be, ahol megtudtuk, hogy egy Dr. Waite nevü orvos semmiféle kórházzal sincsen összeköttetésben s a new yorki orvos egyesülettől megtudtuk, hogy ilyen nevü orvos egyáltalában nincsen New Yorkban. Megtudtuk azt is, hogy Waite hivatására nézve tulajdonképen fogorvos volt, de sohasem praktizált, hanem előkelő, könnyelmü, az alvilág nőivel tarkitott életet élt.

Miután a lakást kellőképen átvizsgáltuk s aztán megint rendbe hoztuk, elhagytuk a házat. Megtettem minden előkészületet, hogy Waitet kellőképen fogadhassuk reggel a pályaudvaron. Másnap reggel az állomáson velem volt Dr. Wishart is, miután magam Waitet nem ismertem. Wishart müszakált ragasztott az arcára s hosszu kabátot öltött, valósággal anarchistának látszott. A vonat végre megérkezett. Waite kiszállt a vonatból, elegáns volt és könnyed, sétabotot forgatott a kezében s dalt fütyörészett.

Miután Wishart kijelölte nekem Waitet, már többé nem volt szükségem rá. Sőt még jó volt, ha távol tartotta magát tőle, mert hátha megismerte volna. Beültem egy autóba, követtem a Waitét, akinek a gépe a Hotel Plaza előtt állt meg. Ott Waite bement egy telefonfülkébe, én a következőbe s elhallgattam a beszélgetést, amelyet egy Mrs. Horton nevü hölggyel folytatott, aki a Hotel Plazaban lakott. A hotelelerktől megtudtam, hogy Mrs. és Mr. Waiters néven szerepelt ebben a hotelben Waite és a kedvese.

Még aznap Waite Riverside Drivei lakására hajtatott, ahonnan — kiküldött detektivem nyomozásra alapozott közlése alapján — ujra felhivta telefonon Mrs. Hortont. Nagyon gyöngéden beszélt vele, amiből meg lehetett állapitani azt, hogy nagyon szereti. Waite általában azt a benyomást tette, mint aki szereti a nőket.

Közben valahogyan megészlelhette azt, hogy nyomában vagyunk. Izgatott volt. Felhivott egy orvost, akivel később módunkban volt érinkezésbe lépnünk s az iránt érdeklődött nála, hogy az arzenikum, amely balzsamban van, más hatásu benyomást tesz-e, mint az, amelyre a gyomorban akadnak rá. Az orvos azt mondta, hogy igen. Erre még a nap folyamán magához kéretett egy temetésrendezőt, tizezer dollárt akart a markába nyomni, ha szakértői esküt tesz arra, hogy a balzsamozáshoz szükséges az arzenikum.

— Nem lehet, — mondta a temetésrendező, aki bennünket informált.

— Mért nem?

— Mert ez ellenkezik a valósággal.

— De a pénz.

— Akkor sem.

— De kérem...

Waite szinte könyörgött. Ekkor a temetésrendező a látszat kedvéért átvette a pénzt, azonban átszármaztatta hozzám.

Most már minden jel arra vallott, hogy apósát és anyósát Waite mérgezte meg. Igazán meg volt minden adat arra nézve, hogy Waiteot letartóztathassuk. De én azt akartam, hogy Waite saját magát szolgáltassa ki. Ne én menjek utána, hanem vallomásával a szó szoros értelmében adja át magát nekünk.

Két detektivem állandóan a nyomában volt. Izgatottsága elárulta, hogy félti a sorsát. Végre harmadnap felkerestem az otthonában.

— Maga gyilkolta meg Mr. Pecket — mondtam.

— Én — mondta egykedvüen.

— Mrs. Peeket is.

— Igen.

— Miért?

— Nevetséges? Mert a pénzüket akartam. Tele voltam adóssággal s másként nem tudtam segiteni magamon, mint igy.

— A feleségét is el akarta tenni láb alól.

— Mi tagadás: igaz.

Meglepően nyilt vallomásokat tett. Csakugyan kiszolgáltatta magát.

Amikor a tárgyalásra került a sor, az ügyvéde őrület cimen kérte a felmentését.

— Én, bolond — kacagott Waite. — Uram, vagyok legalább olyan józan, mint Ön.

Erre persze halálra itélték.

1916 májusában végezték ki. A villamosszékbe is nyugodtan indult. Szinte előkelően. Mintha egyáltalában nem sajnálta volna meg rémes tettét. Született gazember volt. Minden hájjal megkent. Müvelt és lelketlen. Soha még pályafutásomban ilyen megátalkodott emberrel nem találkoztam, mint amilyen Waite volt. Az utolsó pillanatig ugy viselkedett, mint aki nem sajnálta a tettét, ugy látszik egyáltalában nem volt lelkiismerete. Talán nem is tudta, hogy mi a lelkiismeret.

Mrs. Horton is a törvényszék elé került, de őt felmentették, mert Waite cselekedeteiről csakugyan nem tudott.

Jövő heti számunkban
ujabb szenzációs
detektiv-históriát közlünk.
Ennek a históriának főrésze Európában játszódik le és a cime:
A berlini rendőrség
és a
rejtélyes nyakék
A rendkivül érdekfeszitő történetnek szerzője:
George S. Dougherty,
New York városának egykori rendőrfőnök-helyettese.

VISSZA AZ ÁLOMBA

Irta Erdős Renée

MÉG néhány percig feküdt kábultan, az álom forróságával a szemén és ajkán s a tilalmas remegéssel tagjaiban, aztán felült ágyán és hosszan, mélyen lélekzett bele az éjszakai sötétbe, mely körülvette.

— És mégis, — gondolta magában már századszor az izgalmas, zaklató gondolatot — tudni kellene végre melyik létünk az igazi és melyik a hazudott! Melyik áll hozzánk közelebb? Melyikhez huzunk inkább! Mert nem lehet így élni!

Megkereste a pohár vizet az éjjeli asztalán s a sötétben ivott belőle pár cseppet. A viz barátságtalan hideg izt hagyott a száján belül, mely az előbb még csupa hévség volt.

Megrázkódott tőle és kinyujtott kézzel, most azt a kis régi elsárgult elefántcsontlapocskát kereste tapogatva, melyet mindig magánál hordott, s a melyre a középkor müvészete szorgos lelkiismeretességgel 20 kis egyforma emberfejet vésett ki, husz furcsa, kissé idomtalan, kérdező és figyelő fejet, mely mind egyetlen irányban néz s mintha egy és ugyanazon kérdésre várna feleletet. Kitől?

Kezébe vette s a sötétben, a hüvelykujja hegyével elkezdte simogatni a kis elefántcsontlapocska husz fejét, egyiket a másik után. Brómot kellett volna innia, hogy aludjon, de irtózott mindenféle álomitaltól s inkább ezt a kis elefántcsontot vette maga mellé, ez megnyugtatta és sokszor el is altatta.

— Nem lehet így élni tovább — mondta magában ujra — és végre tudni kell-e mindent.

Ez a minden most ott állt előtte, a lecsukott szemei előtt.

Látta magát az induló vonaton, a podgyászával, mikor hirtelen megnyilik az ajtó és belép rajta az a Másik és leül vele szemben.

— Hova utazik? — kérdezte tőle a világ legtermészetesebb hangján.

Ez a hang, a melyet mindig hall, a mely ugy eltölti őt, mint a füszeres forró bor — ez a hang mily nyugodt, békés, szelid és közeledő most!

— Csak ide nem messze, egy barátnőm birtokára — mondja és leül vele szemben és néz reá elfogulatlan örömmel.

— Elkisérem — mondja a másik. — Annához megy ugy-e? Nos elkisérem és ott maradok ezen a délután.

— Milyen jó! — feleli reá, — legalább egyszer kibeszélhetjük magunkat nyugodtan, — elmondhatok mindent!

— Mindent? — feleli a másik, és mosolyog — minek ez? Minek elmondani mindent! Én is ugy tudok mindent!

— Hogyan? — kérdezi tőle megdöbbent örömmel — akkor hát —

És nem tudja mit szóljon. Zavartan néz a Másikra s az ajka nyitva marad.

— Ugy-e most bámul? — mondja a másik, — pedig olyan természetes ez! Nem lehet mindenről beszélni. Nem tudja?

— De igen. És mégis, tudni szeretném: mióta tudja ezt...

— Mindig tudtam. Az első perctől fogva tudtam — mondja a másik mosolyogva — de beszélni róla, mit ér az: beszélni róla?

— Igaz — feleli rá halkan, aztán hallgatva ülnek egy kis ideig, nézik egymást. Ebben a hallgatag nézésben olyan üdvösség van, hogy azt hiszi nem birja el. És tudja, hogy a másik is azt érzi a mit ő.

Mégis megszólal.

— Ez nem az első eset, hogy igy beszél hozzám! Már sokszor beszélt igy. De az mindig álom volt. És nézze, most sem merek örülni neki, mert most is attól félek, hogy álom!

— Mit tudjuk, mi az álom és mi a valóság — mondja a másik és fekete szeme csupa ragyogás. Miért kell tünődni azon mi volt és hogy volt — és szó — szó — szó — mi a szó? Nem lehetne ezt a nagy dolgot hallgatással megoldani? Adja kezembe a kezét, igy! Azt is meg kell talán mondanom, hogy szeretem a kezét? Mindent el kell mondani, hogy a másik tudja?

És ekkor kezébe tette a kezét, ujjongó szivvel — és halk muzsikát hallott a levegőben.

— Én is igy gondoltam ezt — susogta — mindig, mindig igy gondoltam ezt — és mégis félek, hogy csak álom.

— Nem álom — mondta a másik — hát nem érzi a kezem? Nem látja? Hát álom ez? És én magam a hogy itt vagyok most maga mellett és a hogy megyünk együtt a vasuton látogatóba valahova? Hát lehet ez más, mint valóság?

— Nem tudom — felelte neki — nem tudom mit tegyek ezzel a boldogsággal, a mit most érzek.

— Semmit! Hajtsa ide a fejét az enyémhez közel és ne beszéljünk...

Boldogság! Boldogság! Boldogság!

Mig a vonat zakatolt alattuk, azt gondolta:

— Istenem, hát ez a boldogság! Ki hitte volna, hogy ilyen egyszerü!

És mig a fejével a fejéhez simult, künn a vonat ablakai előtt szaladó réteket látott, kiesi falvakat, domboldalt, fákat, legelésző nyájat, egy kis pásztorleány piros keszkenőjét!

— Nos, itt vagyunk — mondta amaz hirtelen. — Ne sétáljunk be gyalog? Szép az ut!

— Ha akarja — felelte boldog engedelmességgel és megindultak együtt egy hosszu, magányos, elhagyott fasorban.

És mentek egymás mellett, azzal a ritmikus járással, a melylyel azok mennek, a kik régen együtt járnak és hallgattak.

Mégis, mikor már a faluhoz közel értek, nem állhatta meg, hogy meg ne szólaljon.

— És mégis, miért van, hogy rossz hozzám? Hogy a valóságban mindig rossz hozzám?

— Minek beszél a valóságról? — mondta a másik. — Mi közünk hozzá? És aztán: hogyan lehetnénk mi jók egymáshoz?

— Igaz? Hogyan lehetnénk jók egymáshoz? És ime mégis, most együtt megyünk ebben a fasorban! Báresak az az ut örökké tartana! Bár igy lehetne mennünk egy egész életen át, mindig egymás mellett! Mindig egymás mellett!

— Nem szabad ilyent kivánni! Nem tudja? Egyáltalán semmit sem kell kivánni! Látja, hogy mégis minden megtörténik! Van még vágya, a mit nem mondott el nekem?

Megrettent ettől a kérdéstől. Megállt és reszketve hajtotta le a fejét.

— Van, — mondta elszántan és nagyon nyomorultnak érezte magát.

— Nem baj, — vigasztalta az mosolyogva, — az is teljesedni fog. — Minden.

— Minden?

Egy perere szédülten nézett rá! Soha életében nem látott ilyen szép, gazdag emberi tekintetet, mint a mely most rajta nyugodott.

— Ezt mondja nekem? — Susogta alig hallhatóan. — Ezt meri mondani?

— Miért ne — mondta amaz — ugy örülök, hogy ennyire szeret engem! Semminek az életben nem örülök ugy, mint ennek. Hogy van, hogy ezt eddig nem tudta?

Felemelte a két kezét és az arcára boritotta. Igy állt az öröm sulya alatt szótlanul, sokáig. A mig egyszerre csak valami hirtelen ijedtség szálta meg. Le akarta venni arcáról a kezét és nem merte. Nem merte, mert attól félt, hogy ha leveszi a kezét; a másikat már nem találja ott, hogy az alatt eltünt előle, mint a hogy már eltünt előle álmaiban, százszor és százszor és megint minden csak csalás volt, játék, káprázat...

S a hogy igy állt: az ijedtség és félelem egyre jobban erőt vett rajta és most már biztosan tudta, hogy a másik nincs ott — és most már biztosan tudta, hogy csak álom az egész! Sohasem indultak el ők együtt sehonnan és nem érkeztek meg sehova! És nem jártak ők együtt soha egy hüvös fasor mélyén és soha nem mondták egymásnak, a miket mondtak! És most mindjárt vége lesz mindennek és fel fog ébredni...

S ez a gondolat olyan rettenetes volt, — hogy csakugyan felébredt tőle...

— Ennek véget kell vetni — gondolta magában lehunyt szemekkel a sötétben, a kis hüvös elefántcsontlapot tartva az ujjai között. — Nem lehet enynyire belesülyedni egy ismeretlen és titokzatos létbe, a milyen az álom! Valamit tenni kellene! De mit? Hogy lehet védekezni?

Eszébe jutottak az álom szavai.

— Van még vágya, a mit nem mondott el nekem?

— Van!

Milyen különös kérdés ez? Hát elmondta-e neki valaha csak egyetlen vágyát is? Soha? És ime, mégis mintha elmondta volna! Hiszen tudja! Ez a kérdés elárulta őt! Vajjon hányszor beszéltek már ők ketten egymással álomban igy! Ha egyszer megkérdezné tőle....

De nem! Hiszen nem kapna rá soha őszinte feleletet! Aztán meg: minek is tudni? Mit érne az ha tudná? Mire való a bizonyosság? Szó — szó — szó. Mire való tünődni azon: mi a valóság és mi az álom? És miért tolakodna titkaiba egyik ember a másiknak!

Ah, micsoda felesleges dolgok ezek! — gondolta magában és átremegett szivén az emlék, arról, hogy a vonaton egymás fejéhez hajolva nézték a repülő vidéket!

Badarság! Hiszen mindegy — gondolta magában azzal a bölcseséggel, a hova asszony ritkán jut fel. Igy vagy ugy — egészen mindegy! És igy még talán szebb! És az ő igére, a mit az el nem mondott vágyáról tett: hogy az is teljesedni fog! Most már hitt benne, erősen, komolyan, ingadozás nélkül. Miért is ne teljesednének be az el nem mondott vágyak? Hát van ennél valami egyszerübb? Nappal erősen kell rá gondolnunk és este le kell hunyni álomra a szemünk. — És akkor minden lehetetlen — jön! És egészen mindegy — igy vagy ugy!

Az előbbi türelmetlensége most elmult. Nyugodt volt és magát megadó. Ugy pihentette fejét az ágya vánkosán, mintha az élet minden titkának fészke lett volna alatta, a melybe éppen most pillantott bele. Derült volt és minden tudással teljes, minden kicsinyes zaklatottságtól ment. Egy hatalmas jóltevőt érzett maga felett és gondolatait, érzéseit, egész létét bizodalmasan adta át neki.

— Ime, tégy velem a mit jónak látsz — mondta annak a Láthatatlannak és mint a gyermek, mohón, mosolygón, boldog fáradtsággal menekült vissza az álomba...

Csodagyüjteményem

Irta Kozma Andor

MOST két hónapja e hasábokon Csodák cimmel szóvátettem azokat a meg nem magyarázható rejtelmes tüneményeket, melyek meggyőznek bennünket, hogy esetleg valóságok lehetnek lehetetlenségek is. Más szóval: hogy nem minden lehetetlenség, a mit a rendes emberi tudás annak tart; s hogy még az sem mind az, a mit a fantaszták jóhiszeműen, a füllentők pedig pusztán érdekfeszités kedvéért mesélgetni szoktak.

Erre az irásomra az olvasók sokszorös visszhangot adtak. Nagy ezredes ur ugyanebben a lapban mondta el azóta a megrendítő esetet, hogy dicsőséges emlékezetü Tisza István meggyilkolásával egyidőben, mint furta át egy lakásába betévedt puskagolyó éppen annak a nagy magyarnak arcképét. Többen egyenesen hozzám intézett levelekben, szintén feltétlenül hiteles, maguk tapasztalta, sőt maguk átélte csodás esetekről adtak pontos leirást.

Ezek közül érdekesnek és érdemesnek vélek néhányat itt röviden összefoglalva közzétenni. A levélirók ugyan nem hatalmaztak fel rá, de nem is tiltották el tőle. Jogom van e szerint föltenni, hogy az ő velem közlött csodáiknak nagyobb nyilvánosság elé adás ellen nincs kifogásuk. Viszont érzem, hogy nagyrabecsült neveikre hivatkoznom indiszkréció lenne. Elég, ha jótállok érte, hogy mindaz a csoda, a melyet a vett közlések után mondok el, egytől-egyig előkelő társadalmi állásu, közbecsülésnek örvendő, világoslátásu uriemberek valóságos igaz élménye.

Az egyik urral a következő történt.

Mint a magyar állam funkcionáriusa, Párisban volt hivatalos küldetésben, a világkiállitáson, melyet abban az évben rendeztek, a melynek nyarán Umberto, az olaszok nemeslelkü királya gyilkos merénylet áldozata lett. A magyar ur egy nyári estén a kiállitáshoz közel, valamely vendéglőben ül néhány honfitársával. Az ujságokat áruló rikkancs beront oda és hangosan kiabálja a legujabb lap-szenzációkat. A magyar ur világosan hallja, hogy a rikkancs azt is kiabálja: "Gyilkos merénylet az olasz király ellen." Ennek ellenére lapjai nem kellenek a párisiaknak, s a rikkancs kiviet a vendéglőből. A magyar ur csodálkozva mondja: "Milyen indolens ez a párisi nép, hogy nem kiváncsi az attentátumra". Társai nem értik, micsoda attentátumról beszél; ők a rikkancstól csupa egyébb, kevéssé érdekes kiabálást hallottak. Attentátumról olasz királyról azokban az esti lapokban csakugyan szó sem volt. A magyar ur belenyugodott, hogy ő tévesen értette a rikkancsot. Másnap reggel azonban, a mint kilép szállásáról az utcára, minden rohanó rikkancs valósággal, félreértheetlenül s ismét meg ismét azt a szenzációs hirt kiabálja, a mit ő már tegnap este hallani vélt, a közönség pedig kapkodja a lapokat. A magyar ur is vesz egyet s megrendüléssel olvassa benne, hogy Umberto olasz királyt tegnap este tiz órakor meggyilkolták. Éppen két és fél órával később, mint a mikor ő ugyanezt a borzalmasan szenzációs hirt a vendéglőben már hallani vélte.

Egy másik ur két csodát irt le nekem a maga életéből. Ez a csoda leiró valamikor egy nemes vármegyének volt hivatalbéli kitünősége. Utóbb a nobile officium féle megyei szolgálattól kitüntetésekkel és diszekkel elhalmozva megvált, hogy mint bölcs életmüvész, gyönyörü visszavonultságban, csak szerettei, barátai és a saját uri tetszésére és javára ragyogtassa és hasznositsa bámulatosan erős elméjét és tiszta nemes szivét.

Az egyik megélt csodája ez. Atyafilátogatóba utazott, mint fiatal legény, szintén legény unokatestvérével. Egy atyafiságos házban kettejüket együvé szállásolták, egy szobába. Ágyaik egymás mellett votak. Jól aludtak, de az én csodaleiróm éjfélkor arra riad fel, hogy hálótársa álmában ezt a szót kiáltja: Segitség: Felrázza a kiáltót, hogy mi rosszat álmodik, mért kiabál segitségért? Az azt feleli: Nem én kiabálok, te kiabáltad azt, hogy: Ne bántsátok! Kisül, hogy egyikük sem álmodott semmit, mégis mind a ketten kiabáltak. Nevettek rajta, aztán aludtak tovább. Másnap reggel elmentek a háztól jó két puskalövésnyire fekvő községházához. Ott az adópénztárt kirabolva találták. Fegyveres rablók munkája volt, a kik az éjjel, 11 óra tájban termettek ott. Az éjeli őr észrevette őket és "segitség"-ért kiáltott. Erre a rablók puskaaggyal nekiestek az őrnek s noha az esengett nekik, hogy "ne bántsatok!" — addig ütötték, mig össze nem esett. Mindezt a falubeleik csak reggel a szerencsétlen éjeli őrtől tudták meg, mert éjjel a kiáltásokat egyetlen teremtett lélek sem hallotta még a szomszédos házakban sem. Amaz uri házig pedig, a melyben a két fiatal vendég ur hált volt, a községházától az emberi hang el sem ér.

Ugyanazon forrásom második csodája kissé kényes természetü. A fiatalember, a ki másodmagával lakik, hazamegy éjjel legujabb szerelmi kalandjáról. Lakótársát alva találja, de nyilván rettenetes álomlátás gyötri azt, mert nyög, zihál s azon egészen el van torzulva. A szerelmi kalandos felköltött szegényt, hogy könnyitsen rajta. A felköltött végtelenül hálás érte s rögtön elmondja rettenetes álmát. Azt álmodta, hogy az ő egyetlen, drága szerelme őt épp az előbb megcsalta, még pedig az ő legjobb barátjával, lakótársával, a ki ime kimentette őt ebből az ostoba és lehetetlen gonosz álomból. A szerelmi kalandos lakótárs szinte megdermedt. Ha ő tudta volna, hogy azt a leányt ez a szegény fiu imádja! S még a hely, minden körülmény és minden álombéli részlet is tejesen összevágott azzal a valósággal, a melyet csak a szerelmi

(Folytatás a 6-ik oldalon.)

A VITUS TÁNC UJ FORMÁBAN

A régi vitustánc. — A huszadik század táncjárványa. — A jazzoló föld. — A táncoló bacillusok. — A jazz tisztelői és megvetői. — A táncjárvány tünetei. — A jazz hazájában. — A cimbalom és a tehénkolomp. — Siam királya. — The Sheik of Arabie. — Az életmentő tánc. — A szakállas patriárka. — A legjazzosabb jazz.

KÖZÉPKOR is ösmerte a táncjárványokat. A vitustáncok görcseiben a kis olasz városok szük terein és keskeny, girbe-görbe utcáin ott vonaglott a város egész népe. Józan és komoly polgárok, tiszta és erényes polgár nők, akik megvetően, vagy nevetve nézték a járvány kezdetét, a tánc első őrültjeit, csak mert nézték őket, néhány perc mulva már maguk is érezték felszállani magukban a betegség lázát, már érezték, hogy lábuk ritmikus mozdulatokban önkéntelenül megremeg s azután érezték, hogy valami ellenállhatatlan erő vonza, taszitja testüket a tomboló tömeg karjaiba. Még néhány perc s ők maguk is járták őrjöngve az őrültek táncát.

De mit jelentenek ezek a kis járványok a mai táncdühhöz képest?! Ugy aránylanak hozzá, mint egy bolondház az egész őrült és megvesze-kedett világhoz. A mi huszadik századunk táncjárványa hatalmasabb, kiterjedtebb és több áldozatot követelő, mint a pestis s az influenza együtt, a mi táncjárványunk, a jazz. Hála a mi technikai kulturánknak, a gramofonnak, a vasutnak, a gőzhajónak, a kereskedelem és az utazás nemzetköziségének, nincsen ennek a földnek olyan rejteke, olyan istentől elrugaszkodott helye, ahova ne hatoltak volna el a jazz táncoló bacillusai. Kelet és Nyugat, az északi sarktól a déliig a jazz lázában fetreng. S a hogy én a mi földünket ismerem, az ő mélyen emberi voltát, emberi erényeit és hibáit, kettős képét, az egyik oldalon ragyogó fényekkel és a másik oldalon sötétlő árnyakkal, örökös visz szatérését oda, ahonnan kiindult, mondom, ahogy én a földet ismerem, elhiszem, hogy vén, bolond fejével még ő is jazzolva járja körtáncát a nap körül.

Nézzen körül a nyájas vagy komor olvasó, nyájas vagy komor aszerint, hogy szereti vagy megveti a jazzot, nézzen körül e széles Amerikában. New Yorktól San Franciscoig, Alaszkától Pattagonáig az egyetlen, nagy jazz ritmusára mozog minden. Nézzen körül s aztán álmélkodjék.

S aztán induljon el a nappal együtt San Franciscoból. Szálljon hajóra s menjen kelet felé. Még alig hagyta el a várost, még szemei előtt reszketnek a jazz ritmusai, még a fülébe csengenek a xiofonok és trambonok, a kürtök és banjok s a friss emlékek még a fülébe csengenek a xiloleharsog a hajó zenekara, a mint felveri hangjaival a Csendes-óceán csendjét. S már táncolnak is az óceán közepén. Már megkezdődött a jazz-roham. S figyeljen a nyájas olvasó — a komor menjen le a kabinjába —, de a nyájas figyelje meg a lázasan piruló arcokat, a görcsösen reszkető testeket, hallgassa meg a pattanásig dolgozó, dogobó szíveket, a tüdők szapora libegését, szóval figyelje meg a jazzjárvány áldozatainak tünetcsoportját. S ha majd enged a roham, lecsil lapodnak a betegek s jótékony álom gyógyitóan hull a rohamban kifáradt tagjaikra, ha az óceán csendje beburkolja a hajót, neszeljen egy kissé. Akkor hallani fogja, hogy a gépek a jazz ritmusára zakatolnak s ha kihajol a fedélzet korlátján, a csillogó holdfényben meg fogja látni, hogy a hullámok jazzolva táncolnak a hajó körül.

Kössön ki Hawaiban, mondjuk Honoluluban, a jazz hazájában s bámulni fog a hálán, amelylyel e nép visszafizeti tartozását azért a bókért, hogy egy amerikai daliró ihletet meritett az ő dalaikból s táncos zenéjével meghóditotta az egész világot.

Kössön ki Japánban, Yokahomában s néhány perc-mulva már hallani fogja valamilyen jazzbanda hangolását. S itt, mint New Yorkon kivül az egész világon, már hallani fogja a xilofonok és trombonok, a kürtök és a banjok mellett a cimbalmokat, a csengőket, a sziréneket, az autó tülköket és a tehénkolompokat. S a japán jazzbandák valóságos zenekarok. A japánok nyilvánvalóan azt hiszik, hogy ha egy négy tagu zenekar akkora zajt tud csapni, mennyivel nagyobbat és amerikaiasabbat tud csinálni az a banda, amelyik huszonöt tagból áll. Ilyen zenekart fog találni Tsurumiban, ahol felszedték a villamossineket s a pályatesten kétszer egy héten dühöng a tánc. Itt jazzoz a japán ifjuság, lelkesedve mint minden nyugati dologért, az amerikai táncért is, fekete haju, mandula szemü pillangókisasszonyával. A háttérben lampionok diszlenek, olyan lampionok, amilyeneket csak a japánok Japánban tudnak feltüzni zsinórjaikra, baba-házak állanak, papirmasé erkélyekkel és játékkertekkel.

S menjen tovább. Pekingben a szállodák tea és vacsora idején mindig zsufoltak. És mindenki táncol. A mandarin is. A jazz az ő számára a lélek harmóniája, az ő nádpipája és egy égi szimfoniának zengése. A jazz lett Kina uj eszménye; különösen a tehénkolompos és csengős része, amely annyira hasonló — a kinai muzsikához. De ahol legmélyebbre borulnak az uj eszmény oltára elé Kinában, az a keleti Páris, Sanghai. Itt, a vidámság és nemzetköziség exotikus légkörében, a közönségesnek és különösnek sajátságos keverékében, a jazz jelenti ma már Sanghait. A jazz lett Sanghai létének igaz lényege. Az amerikai postahivatal, az amerikai törvényszék, az amerikai bankok s üzletek mellett ott van mindig a valódi soda-fountain s a hely, a hol griddle-cakes-t és jazzot szolgálnak fel a vendégnek.

De utazzunk. Honkongba érve mindent angolnak találunk, kivéve a táncot és a zenét, mert az amerikai. Huszonnégy napnyira a "Tinpan Alley"-től, a Broadway zenés sarkaitól, ahol először kelnek szárnyra az uj jazz darabok, Honkongban mindenki jazzot fütyöl, dudol és — táncol.

S azután jazzoljunk át a Kinai-tengeren egy uszó jazz-palotán a Philippinákra Manilába. Még oda sem értünk a Manila-szállodához s már jazz-melódiák szürődnek ki az ablakon át.

Majd tovább nyugat felé a Malay szigetek és Bornea felé. Egy rövid állomás Saiganban, ebben a kis francia világvárosban, a misztikus Indo-Chína végén. Igen, itt is a nagy, a hatalmas jazz dühöng a Pancrazi és a Continental kávéházban.

Singaporeban, a globetrotterek oázisában, még Singaporeban is tombol a járvány.. De itt még a jazz őse, Irving Berlin első kisérlete a zenei synkopékre, a "ragetime" ritmusai reszketnek vissza a multból.

Siamban nem is csinálnak mást, csak táncolnak. Siam királya nagy bámulója az amerikai dolgoknak s az udvari zenekar jazzbandává lesz a diplomaták és amerikaiak estélyein.

Kalukuttában és Bombay-ban s mindenütt egész Indiában, ahol angol hivatalnokok, tisztek, diplomaták és kereskedők ütik fel tanyájukat, az európai kolóniákban, az unalmas, szórakozásnélküli élet valóságos életmentője a jazz. S az uj járvány kipusztitja a másikat, az életuntságot.

S le az indiai parton, az Arab tengeren Ceylonba, ahol a jazz legvénebb őse a "one-step" tombol, ahol a kakao-bokrok susogásába, a majmok rikoltozásába, az óriás madarak énekébe vegyül a jazz-banda zengést.

Hat nap Ceylontól az első arábiai kikötő, Aden. Arábia, megszámlálhatatlan jazz-dal témája, de ahol, ami jazz számba megy, beteggé tenné a szerzőket.

Azután Kairo, a vidám, exotikus Kairo, az elkeletiesedett európaiak és az élvhajhász amerikaiak városa. Itt ujra magához tér a jazz. Ide egyenesen New Yorkból szállitják megállás nélkül a legujabb számokat.

Egyptomban a jazz valami benszülött. Réginek, hazainak zeng a honvágyas arab fülekbe. S ez itt jazz, igazi jazz, még a Pyramisok árnyékában is az.

Kairoból Jaruzálembe vezet az ut s a Szent Városban is ott zeng a jazz-banda. A szakállas patriarkák megdöbbenve szemlélik az uj járvány betegeit, amint végigjazzolnak a biblikus város utcáin.

Áthaladva a Földközi-tengeren, Nizza jön és Monte Carlo és az egész Riviera. Francia hatás alatt kifinomult jazz-ritmusok verik az azurkék eget. A Riviera ugy fogadta a jazzot, mint legkedvesebb gyermekét s fürdőhelyei el sem képzelhetők a szükséges elemük nélkül, ami a — jazz.

Párisban a boulevardok zenéje keveredetett "Tinpan Alley" szerzeményeibe s a kis és nagy kávéházak, a sántának és varieték elmaradhatatlan müsora a jazz.

London ott forog a jazz-örvény kellős közepén. S annyi jazz-elenes fogadkozás és igéret után, egyre féktelenebb a tánc dühe.

A hajókon vissza New York felé a legfontosabb szolgálat a jazz-bandáké. Itt már a legujabb, a legigazibb, a legjazzosabb jazzok zengenek. S a mikor feltünnek a felhőkarcolók, a szürke Hudson, amikor félholtak a jazz betegei, akkor a házak hegyei mögül, a Broadway-ről, a Tinpan Alleyből már felharsannak a legujabb jazz-melódiák.

A táncjárvány betegei egy kis szünetet kivánnának, a roham csillapodását, ha csak egy percre is. De nem lehet megállni. A lábak és a karok gépiesen tovább mozognak és görcsösen reszketnek a vállak és csipők.

S folyik a haláltánc tovább.

A halántánc, amely egy beteg világ idegeinek kóros rángatódzása. A görcsös táncroham, amely megbomlott agyak izgalmainak lecsapolódása.

S a jazz-zene tovább harsog. A jazz-zene, az egyetlen komikus zene, amely mosolyra és nevetésre csábit és ingerel. A saxofon szentimentális lágysága, a trombonok rekedt mélysége, a kürt orrhangu zengése, a banjok, a csellók, a mandolinok süketitő egyhangusága. S közben az utótülök, a szirén, a xilofon, a cimbalom és a tehénkolomp. A legzagyvább és a legmulatságosabb, a legrikitóbb és legtréfásabb hangszerelés. S ehhez a synkopék egyre megszakadó ritmusa, a nevető ember fel-feltörő és lecsillapodó kacagása. S végül a hawaii partok különös melódiái. Ez a jazz amely a vén Kelet és a gyermek Amerika grotteszk, mosolygó ölelkezése.

EGY DÉLUTÁN IDEGENBEN

Irta Lakatos László

EGY történt-e valóban, vagy csak félálomban láttam, elalvás előtt, fejem a vánkoson és a villanykörte fehér ragyára beleszur az álmosságtól már szinte részeg szemembe. Hogy igaz volt vagy sem, mindenkinek mindegy lehet. Nekem is az.

* * *

Messzi országban utaztam. A vonat egy sziléziai városnál állt meg. Kiszálltam a kocsiból. Egy üveg ásványvíz az állomás vendéglőperronján és — ostoba szokás — néhány képeslevelezőlap. Hirtelen a gőzös fütyült, a vonat hetyke és gunyos dübörgéssel tünt el Szilézia kék-zöld hegyei között és én a pályaudvaron maradtam Teschenben, ahol sosem jártam még, legföljebb iskolás leckéimben, amikor azt tanultam, hogy ez a város egy időben a hétéves háboru küzdelmeinek középpontja volt. Hétéves háboru és én most itt állok a pályaudvaron egy szál kalapban. Felöltőm, böröndöm, kezetyüm bal fele tovább utazik a vonaton. És hétéves háboru! Mulatságos.

Dühöngtem. Azután — nyilván csak azért, hogy bosszuságom fokozódjék — mindenféle ostoba és céltalan dolgok jutottak eszembe.

—A vaj. Az egész monarchiában itt köpülik a legszebb, a leghusosabb vajat... Teschen Osztrák-Szilézia fővárosa és a városban, amit ott fent látsz a hegyen, Szász Albert herceg lakott egyszer, Mária Terézia veje...

— Hogyan hivják kérem azt a várhegyet ott? — kérdeztem a piros csákós osztrák állomásfőnököt.

— Sachsenberg — mondta ő és én nagyon meg voltam elégedve.

Sachsenberg-Szászhegy, ezen a hegyen uralkodott Szász Albert. Nem tévedtem hát.

Végigsétáltam a perronon. Bosszankodtam azokon, akik pirosra teritett asztalokon vastag üvegkorsókból sört ittak (— ezek bezzeg nyugodtak, nem maradtak le a vonatról —) és nem kerülte el figyelmemet az sem, hogy a német főlirások alatt cseh szavak is voltak. Osztrák nyelvrendelet. Finom kis politikai állapotok. Még két nőt néztem meg, a kiknek nemcsak az arcuk, de a ruhájuk is bántóan hasonlitott, (direkt tervéreknek öltözködtek) és tüntető megvetéssel elhuztam a szájamat, amikor láttam, hogy az egyik nő kezében könyv van. Német regény, szerzője Ludwig Ganghoffer. "Kisasszony, az ember ma már nem olvassa Ganghoffert. Kiment a divatból.." — akartam őt figyelmeztetni. Egy kuecséber jött. "Nem kell" — legyintettem a kezemmel és — a legközelebbi vonatig még két teljes óra — befordultam a városba.

Végigmentem az első hosszu uteán. Hideg; okos megfigyeléseket igyekeztem tenni az idegen városban. Százat léptem csak és máris hat fényképész és ugyannyi zálogházat számláltam meg.

— Az emberek itt hiuk és szegények, — állapitottam meg.

Nők jöttek velem szemközt. Mind a legnémetebb módon csunyák. El kell forditani a fejet... Most az uteatáblákat olvastam.

— Bielitzer-Sttrasse... — Ez bizonyára országut volt valamikor, Bielitz felé vezetett és ahol a várost elhagyta, nagy kőkaput hordott hosszu testén... Schmerling-Gasse... Ahá, a hatvanas évek miniszt ere... Milyen otthonos vagyok máris ebben a kis osztrák városban, akár le is telepedhetném benne...

Kis köszobor állt most elém, Nepomuki Szent Jánosé.

—Nem lehetek messze a hidtól — jutott eszembe és büszke voltam, hogy ilyen jól tudok tájékozódni az idegenben.

Megint jól tudtam a dolgot. Itt volt a hid, már rajta is álltam. Alatta szabályos folyásu viz, a szine sötétzöld, mint az üvegé.

— Az Odera! A Keleti-tengerbe torkollik és partján valahol van egy város, Frankfurt. Nem tévesztendő össze a másik, a Majna-menti Frankfurttal... Szenzációs, hogy még milyen jól emlékszem a földrajzra.

Megálltam a hidon. Letekintettem a viz zöldjébe, majd a partot néztem. Az egyik oldalon füzes, mint nálunk otthon Magyarországon, a másikon szilfák... Nyár volt, kora este, de a viz vastag szine, a két parton buslakodó fák, az ódon házak: a Sachsenberg tornyos várpalotája, a harmincesztendő előtti divatra öltözködő, ezüstöraláncos férfiak, az alkony, ami ugy érkezett, olyan otthonosan, mintha Teschenbe járna haza, leirhatatlan őszi hangulatot hozott. Két könyökömet olyan erősen nyomtam a hid kőpárnájára, hogy fájt, szemem belebámult a vizbe, hátamat jóleső, könnyü borzongás cirógatta, hirtelen nagyon szomorunak éreztem magamat és nagyon rokonszenvesnek az ösmeretlen várost, amelyben az elfutó vonat hagyott hivatlan vendégnek. És senki, az egész világon senki sem tudja, hogy itt vagyok.

— Hátha a vonatnak volt igaza — gondoltam —, hátha itt kell maradnom, itt, Teschenben. Itt kell maradnom, letelepednem, uj életet kezdenem... Elhagyok mindent és mindenkit és el is felejtek mindent és mindenkit. Magamat is. Eldobom magamtól eddigi életemet, a mult borulatát és a jövő derengését, a házat, ahol születtem, s a földet, mely oly fölényes biztonsággal várja koporsómat. Elhagyom otthoni életem minden kin-kedves gondját, amit ugy megszoktam, mint az ágyat, amelyben hálok. Más nevet veszek föl, dolgozni fogok. Nyelveket tudok, müveltségem és intelligenciám hajlékony, nem fogok éhen halni idegenben sem. Zsebemben, a mi utiköltség van, abból futja az első időkre, még szobát is bérelhetek, valami butort is vásárolhatok belőle.

Sosem fognak rám találni Teschenben.

És már elindultam, hogy lakást keresek. Mégegyszer megnéztem a füzest (esténkint itt fogok sétálgatni) és otthonos lépésekkel befordultam a Schmerling-Gasseba. Már az első ház kapujára lakásthirdető, maszatos cédula volt ragasztva... "Első emelet, harmadik ajtó..."

Szivem hangtalan ujjongása szinte fölvertte a kapualji dohos, fülledt csöndjét.

— Megszabadultam... Könnyü kavicsként hajitottam el sorsomat magamtól — mint diadalmi harsonát, ugy hallottam füleimmel ki sem mondott szavaim hatalmas bömbölését.

Becsöngettem az ajtón. Egyszer, kétszer, háromszor csöngettem... Senki sem felelt. Ajtót se nyitottak. Türelmetlen voltam. Még csöngettem, ujra. Azután mégegyszer, mégegyszer, megint, megint...

Hétszer csöngettem hiába. Idegsen csaptam le a rozsrás vaskilinesre. A kilines engedett (az ajtó ugy látszik nem volt bezárva) és beléphettem szobámba.

Sötét volt. Az ablakhoz akartam menni, hogy fölhuzzam a függönyt (haszontalan cseléd, nem takarit, el fogom csapni). Kettőt léptem előre a sötétben, azután megbotlottam és egy kerevetre zuhantam.

Hideg, puha valami feküdt alattam. Tágra nyitott szemem néhány pillanat alatt hozzáedződött a sötthéz és most már láttam, hogy egy holttesten fekszem. Szám a halott férfi száját éri.

Rekedt, rémült sikollyal ugrottam föl és biztos vagyok benne, hogy szemem akkor éppen olyan üveges volt, mint a halotté. Gyufát gyujtottam és akkor megalvadt véresikot láttam a halott nyakán, fojtogató kötél nyomát.

— Megölték! — gondoltam és az idegen városban anyanyelvemen kiáltottam:

— Gyilkos!

Senki sem jött be.

És még végig reszkettem az irtózattól és a félelemtől, agyam mégis valami csodálatos erővel dolgozott. A haláos vesszedelem, az utolsó pare adta varázslatos gyorsasággal gondoltam át helyzetemet.

— Ha bejönnek, ha itt találnak, mindenki azt hiszi, hogy te ölted meg... Föl fognak akasztani — Teschenben!

Teschenben... Teschenben, — most már csak ezt hallottam. Lehajoltam, hogy magamhoz vegyem az elégett gyufaszálat, amit az előbb a padlóra ejtettem (hátha eláru!), tolvajóvatossággal nyitottam ki és csuktam be magam mögött az ajtót és pillanat alatt kint voltam az uteán. Ott megembereltem magamat, mellemet kidüllesztettem, számat ugy csücsöritettem, mintha fütyörésznek és katonai léptekkel mentem az állomásépület felé. Nem futottam, nehogy gyanussá váljak, de nagy hosszu lépésben haladtam előre.

Éppen jókor érkeztem az állomáshoz. Már jött az uj vonat, amelyik vitt Oderberg felé. Csak még annyi időm volt, hogy az állomáson megmoshattam számat, amely a tescheni halott jeges, penészes izü száját is érintette.

Mi nem csinálunk titkot az üzletünkből!

Amint azt már hosszu idő óta cselekedjük, nap-nap mellett közöljük a tényleges és garantált pénzárfolyamot — és minden héten e lap hasábjain közzétesszük azt is, hogy mennyit számitunk fel külön költségek címén, illetve, hogyan fogják alkalmazottaink elintézni az ön pénzküldési megbizását, mihelyt azok hozzánk beérkestek.

Az átutalási költségek a következők:

5.00 dollárig	$0.75	100.00 dollárig	$3.35
20.00 dollárig	1.70	250.00 dollárig	7.37
50.00 dollárig	2.45	500.00 dollárig	10.00

Dollárátutalásokért 2%-ot számitunk, mely azonban nem lehet kevesebb, mint 1 dollár.

Az ön átutalási megbizása például a következőképen lesz számitva irodánkban: Feltéve, hogy ön hozzánk 100 dollárt küld és amikor az hozzánk érkezik, az árfolyam 1 dollár és 20 cent 1000 koronáért. Elsősorban tehát levonjuk a mi költségünket:

Erkezett összeg	$100.00
Le költségek (a költségjegyzék szerint)	3.35
Maradvány	$ 96.65

Ezen 96 dollár és 65 cent ellenében a teljes átutalási összeget adjuk önnek, mely 1 dollár és 20 cent 1000 koronánként számitva, kitesz 80.500 koronát. Ezen összeget elküldjük az ön hozzátartozóinak Magyarországba kábel utján, minden költség nélkül.

Ugyanezen átutalási eljárás van érvényben Csehszlovákia, Románia, Ausztria és Jugoszlávia, stb. országok részére.

Ezzel az eljárással üzletünk mindenki számára nyitva van és elkerülünk mindenféle félreértést. Ön — ezen rendszer alapján — állandóan ellenőrizheti, vajjon mi a beküldött dollárösszegnek teljesen megfelelő korona vagy lei összeget utalunk-e át vagy sem.

Éppen ezért csak a saját jól felfogott érdekében cselekszik mindenkor, ha mindennemü dolgát általunk, a legmodernebb bankcég utján intézteti el.

Irjon hozzánk árjegyzékért, mielőtt pénzt küld haza.

S. De Vita, Bankár
2105 FIRST AVENUE NEW YORK
108-ik utca sarok

Csodagyüjteményem

(Foytatás a 4-ik oldalról.)

kalandos tudott és természetesen, a szerelmes rosszat álmodó nem tudott meg tőle soha.

Még egy harmadik csoda-megirómnak egy konkrét csodáját is adom, szintén csak vázlatosan. Sajnálom, hogy nem adhatom abban a tökéletes iró-müvészi teljességében, ahogy én kaptam messzeföldről. A megirója tudnillik különös, kifinomodott, büszke lélek, aki nagy tehetségénél s rendkivüli képzettségénél fogva maga is nyitva találná irásaival a nyilvánossághoz vezető utakat, ha akarná. De nem akarja többé. Állt ő már a nagy nyilvánosság előtt kimagasló szerepben. Erős volt és határozott. Ezzel kihivta azok áldz bosszuját, a kiket ő megmérvén, könnyüeknek talált. És nemcsak az emberek, hanem a sors is méltatlan volt hozzá. Kegyetlen megpróbáltatásai nem törték össze; sőt ellenkezően: fölemelték valami felsőbb gondolat- és érzés-szférába, a melyben az ember nem érzi többé szükségét az érintkezésnek azzal a világgal, a melyben nagy fájdalmakat és cudar kelletlenségeket szenvedett. Harag és panasz nélkül, szinte passzióval hagyta el a cselekvő életet és adta magát a mindent megértő és megbocsátó szelid, bölcs kontemplációra. A szép kultuszát igy már csak a maga gyönyörüségére üzi. Régi világból való barátai közül nehányhoz hiven ragaszkodik s azokkal időnként közli is az uj világában szerzett benyomásait, gondolatait és irásmüveit. Magamat szinte urrá tesz azzal, hogy ritka szép költeményei és különösen finom szerkezetü egyéb irodalmi munkái részére engem teljesen elegendőnek tart olvasóközönségül.

Talán nem vétek vele, ha most az egyszer a tőle kapott csodatörténetkét mégis tovább adom. Jobban mondva, csak annak cselekvényét, elhagyva a történet hősének nagy szeretettel és nemes humorral megirt élet-, alak-, és jellemrajzát.

Egy elözvegyült öreg lipcsei német könyvkereskedő, nem sokkal hü párja halála után, egészségügyi sétára akar indulni. Egymaga van a szobában, már ugy felöltözve, a mint a borus, hüvös idő kivánja. Mikor már a kilincset fogja, hogy kilépjen, valami erős zörgés támad mögötte a szobában. Az öregur visszafordul. Nem lát senkit. Ismét megindul. A zörgés, most már türelmetlenebbül, ismétlődik. Az öregur megint nem tudja, ki, hol és miért zörget. Harmadik indulási kisérlet. Ujra még erősebb zörgés. De most már észreveszi az öreg ur, hogy mi zörgött. A szénmérő vaslapát a pléh széntartóban csak ugy, csodamódon, magától. Az öregur, jártas lévén az okkultista ismeretekben, rögtön tudja, hogy meghalt felesége kiván vele beszélni. Szóval tehát: "Te vagy az, Mari? A szeneslapát egyet koppint. Világos, hogy ez az "igen" jele. Az öregur örül és elérzékenyedik. Eszébe jut, hogy a jó asszony mig élt, mindig revideálta őt sétára indulása előtt, vajjon a meghülés ellen kellően van-e felöltözve. "Tán elfeledtem valamit felhuzni?" — kérdi az öregur. — "Igen" — koppintja a lapát. Az öregur gondosan végignéz magán. Csakugyan — a kalocsni nincs a lábán! "Köszönöm, Mari a figyelmeztetést, — ugy-e a kalocsni?" — "Igen" — feleli a koppintás. Az öregur kalocsnit huz és elbucsuzva feleségétől épp ugy, mint a mikor az még testben élt, elmegy rendes sétájára. És ettől fogva a maga haláláig még sokszor elbeszélgetett a feleségével a szeneslapát szives közvetitésével.

Én ezt a csodát igen kedves kis tréfának érzem. Kitünő megirója azonban bizonyosan tudja, hogy egyuttal valósággal meg is történt. Az, hogy nagyon humoros az eset, szerinte nem ok a kételkedésre. De mit is tudjuk mi, hogy a szellemvilágnak is humoros-e az, hogy egy szellemfeleség szeneslapátnyelven beszélget az eleven urával? Vagy mit tudjuk mi, hogy a humort nem szeretik-e a szellemek is?

Hát én bevallom, ezt csakugyan nem tudom. A szellemekről sem tudok semmit. Hinni annyit hiszek róluk, a mennyit vallásom tanit, különösen Szent Pál apostol utján. Általában az a meggyőződésem, hogy a vallások, sok egyében kivül, azért szükségesek, mert természetünkben rejlő ködös, izgató sóvárgásainkat az örök rejtelmek s azok megfejthetetlenségeinek megfejtéskisérletei iránt, valamely hagyományos, szent és hinni érdemes pozitiv megfejtési móddal megnyugtatják és lekötik. Borzasztó időpazarlás és szünetlen gyötrelmes izgalom volna az, ha minden ember egyre, ujra meg ujra a maga véges elméjének fantasztikus vizióival nyargalná le idegeit a végtelen titkok után való örök hajszában.

Éppen, mert szinte minden csoda, a mi csak egyáltalán van a földön és egen, nagyon helyesnek gondolom azt, a mit Goethe, Fausztjának felséges második részében, a kisértő Godnak az emberre vonatkozóan mondat a tragédia hősével:

Ismert nagyon a földkerek nekem,
Nem láthatunk mi tul e téreken.
Itt állna helyt, itt lássa jól körét,
E föld se néma, érti a derék.
Mi haszna, ha végtelenbe felcsap!
A mit tud, azt foghatja fel csak.

AZ AMERIKAI NEMZETI SPORT

A legnépszerübb sport Amerikában. — Az a játék, amelyet legtöbben üznek – férfiak, nők, gyermekek sportja. — Sport, amely a legtökéletesebb testedzés. — Amerika győzelme Anglia fölött.

Walter J. Travis

Francis Ouimet

A GOLFJÁTÉKOT nagyon sokan ugy ismerik, mint az "öregek" sportját, egyrészt mert a játék lefolyása csendes, izgalommentes, másrészt pedig a golfjátékosok soraiban igazán nagy számban találhatunk fehérhaju, előrehaladott koru résztvevőket s ezen két tényező igazolni látszik a fenti, kissé gunyos elnevezést.

A valóságban azonban másképen áll a dolog. Azok a fehérhaju, öreg golfozó bácsik, kik kora ifjuságuktól kezdve hódolnak a golfnak, csak látszólag öregek, alapjában véve azonban vasegészségnek örvendenek s a legtöbb esetben jobb fizikai kondicióban vannak, mint azok a "fiatalok", kik ironikus mosolyok kiséretében emlékeznek meg a golfjátékról.

A golfban nem kell futni, nem kell izmainkat a végsőkig feszíteni, sőt se a tüdő, se a szív nincs kitéve valami nagy próbának és mindamellett mégis egyike a legegészségesebb és testet-lelket egyaránt megedző sportágaknak.

A golfhoz egy körülbelül baseball labdához hasonló, mintegy két ounce sulyos labdát használnak, melyet egy a végén behajlitott kampós ütővel sokszor igen nagy távolságra röpítenek.

A játékban ketten-hárman, vagy négyen vesznek egyidejüleg részt és vagy végeredményre játszák, vagy pontozásra.

A golfpálya méretei nagyon különbözők, de nagy átlagban a köralaku pálya mintegy 5½ mértföld hosszu. A pálya területén 18 zászlóval megjelölt, egyenkint 4 inch széles és 6 inch mély lyuk van elhelyezve s a labdát ezekbe a uyukakba bele kell hajtani.

Minden játékosnak külön labdája van s a kezdő pontnál egy előre megállapitott sorrend szerint ütnek. A második ütésnél azonban megváltozik a sorrend. Mindig az üt először, a kinek a labdája a következő lyuktól a legtávolabb van.

Ha a játék pontozásra megy, ugy minden egyes lyuk áthaladásánál pontozzák a játékosokat s a végén a legmagasabb pontszámot elért játékos nyer, mig, ha végeredményre játszák s ez a gyakoribb, az a nyertes, ki az egész játékban a legkevesebb ütést csinált.

Tekintve azt, hogy a pálya mintegy 5 mértföld hosszu s árkon-bokron, hegyen-völgyön keresztül vezet, egy-egy játék két-három óra hosszat tart s a játékot ha már egyszer megkezdték, ugy szél, hó, eső esetén is végigjátszák. A golf egyformán játszható az év minden szakában s bár játszák is mindig, de a fő szezon junius, juliusban van s ilyenkor tartják a versenyeket is.

Pat O' Hara, ki megnyerte ugy az északi, mint a déli államok bajnokságát

A golfjáték igazi hazája Anglia, de manapság már ismerik ezen soprtágat mindenütt, bár el kell ismernünk, hogy tekintettel a játék kissé költséges voltára, inkább csak a jobbmódu körökben terjed s épen ez az oka annak is, hogy a golfjátékosok soraiban egyaránt képviselve látjuk ugy a szellemi, mint a pénzvilág arisztokráciáját.

Az ez évi, alig pár héttel ezelőtt Angliában rendezett világbajnoksági versenyek nagy meglepetést hoztak, amennyiben Amerika legyőzte Angliát. Ennek az eredménynek a morális hatását csak akkor értékelhetjük kellőképen, ha figyelembevesszük azon körülményt, hogy az utolsó 50 év alatt mindössze másodszor sikerült Angliát legyőzni, ki valósággal kisajátitotta magának a vezetést ezen sportágban.

A nyertes Ralph Hugon volt s a legyőzöttek sorában ott szerepelt Jim Duncan, "Anglia büszkesége", ki 375 lábnyi ütéssel a világrekordot tartja s ugyancsak a levert nagyságok között volt Jock Hutchinson is, a mult évi bajnok.

Az amerikai golfkörökben óriási örömmel fogadták ezen győzelmet s általános a nézet, hogy pár éven belül a golf terén is magához fogja ragadni a vezetést épen ugy, mint ahogy megtette azt már eddig is a sport legtöbb ágában.

A golfjáték legfontosabb része az ütés s ez rendkivül nagy gyakorlatot igényel. Nem elég az, hogy tudjunk nagyot ütni, hanem egyuttal tudnunk kell az ütésünknek a pontos irányát is megszabni s egyuttal meg kell tanulnunk, hogy hogyan kell kicsit ütni, mert ellenkező esetben a labdát tulütjük a lyukon s igy az ütések számát ellenfelünk előnyére növeljük.

A játékkal együtt járó s órák hosszán át tartó gyaloglás, a dombokon való felkapaszkdoás, az ütések és a folytonos szabadbani tartózkodás lassan bár, de biztosan éreztetni fogják hatásukat.

Karizmaink megerősödnek, szervezetünk pedig az állandó mérsékelt mozgás s a friss levegő hatása alatt megedződik s az ilyen módon megalapozott egészségi kondiciónkat megtarthatjuk életünk végső határáig is.

Fontos szerepet játszik a golfban az öltözködés is; de nem azért, mintha az öltözödéstől függne játékunk kvalitása, hanem azért, mert tudnunk kell azt a bizonyos középutat, mely összeegyezteti a játékszabályokat az egészség szabályaival. Nyári időben könnyü ing, télen meleg gyapju sweather, rövid térdnadrág (bugyogó), szárharisnya s a pálya talajához alkalmazandó cipő alkotják a golfjátékos öltözetét.

Nagyon sokan ajánlják a játékosnak, hogy nyakukra kendőt csavarjanak, mert, különösen kedvezőtlen időjárás esetén, nagyon könnyen meg lehet hülni. Ezek azonban mind olyan dolgok, melyeket egyik játékos, illetve a kezdő játékos a már haladótól megtanul s az öltözködésben csak az fontos, hogy nem szabad se tulmelegen, se tulkönnyen öltözködnünk.

A golf, bár látszólag redkivül egyszerü, alapjában véve rendkivül komplikált és nagy gyakorlatot igénylő játék, mely különösen kezdetben rendkivül próbára teszi a játékos türelmét s ahoz, hogy jó golfisták legyünk, minden körülmény között is egy pár évi gyakorlat szükséges.

A kiknek a türelme kiállotta a próbát s a kiknek sikerült már elsajátitani a golf technikáját, akik már megtanulták élvezni a szabad levegőn való sportolás gyönyöreit, azok egész életükre behódolnak ennek a játéknak, s akárhány esetben 60 éven felüli, fehérhaju játékosok fiatal embereket megszégyenitő fürgeséggel és türelemmel bizonyitják, hogy csak a külső "öreg", a belső, a szervezet az fiatal és egészséges s az is marad az élet utolsó pillanatáig.

Frank Imre.

Landis volt szövetségi biró és Eddie Collins

Walter Hagen

A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Rajzolta: Gene Byrnes

Csintalan Peti Kalandjai

Hókusz, pókusz, mókusz, mama, most meg vagy hipnotizálva!

Láttuk Csintalan Peti szvithártját egy másik fiuval. Szégyen!

Hájfejü Bélával ment karonfogva. Ugy látszik, nem sokat törődik vele, hogy kivel sétál!

És hogy ez a fiu mi mindent nem ajándékozott neki!

És Mariska a karját szorongatta neki!

Mariska azt mondta neki, hogy édes!

Mit bánom én azt az egészet!

Szeretnék most egy nagy követ kötni Hájfejü Béla nyakába és szeretném, ha az oceán legmélyebb fenekére sülyedne és Kinában, vagy ott valahol jönne ki a vizből és nem tudna egy szót sem kinaiul.

Mi a baj Peti, mit bőgsz olyan keservesen?

Mit beszélsz össze-vissza? — Mit csinálnál, ha neked fogfájásod lenne?

Láttam egyszer egy embert a szinpadon, aki azt csinált emberekkel, amit akart. Hipnotizőr volt az illető! Ha akarta, az emberek sirtak, ha akarta, nevettek!

És odahaza megvan nekem a könyvem, ami megmutatja, hogyan kell ezt csinálni. Ha ezt a könyvet kitanulod, mindenki ugy fog mozogni, ahogy te akarod.

Adok neked egy niklit ezért a könyvért!

Nagyon vigyázz erre a könyvre, mert egy kvóderbe került!

Komolyan mondom, nagyon fogok rája vigyázni. Szavamra mondom!

Ez nagyon egyszerü, csak egy kicsit vigyázni kell vele. Hókusz, pókusz, mókusz! Most hipnotizálva van az illető!

Kérlek, Hájfejü, gyere csak ide ki a sarokra, szeretnék veled egy kicsit beszélgetni. Jöhetsz?

Hogyne!

Hókusz, pókusz, mókusz! — most hipnotizálva vagy. Most eredj át Kovács Mariskáékhoz és mondd meg nekik, hogy milyen nagy szamár vagy te!

Jaj, de örülök, jaj de boldog vagyok, édes a bosszu!

WHIZ

ZIP

7-30 Gene Byrnes

Copyright, 1930, Star-Herald Corporation.

CIND

A PÁLYAUDVAR kockás fedele hová fáradt mi nyok fehér gőze föl, az utasok tmas össze-vissza futkosása és gyászt cipelő emberek közt állt Levente, elmereng5 arcc révedező szemmel. Szerette helyet, hol örökös a mozgás, tozás és ahonnan acélkigyó kergőznek szét a világ mi irányába. Talán valami ázsia mádvér kései öröksége lob benne, hogy szeretett volna ni, más világokat, más ar látni.

Ha megunta a perron gését a váróteremben a m rendet nézegette. Nincs enn dekesebb olvasmány, ha az e ismeri a földrajzot és egy kis táziája van. A keleti expres kezése-indulása külön lelki lom volt Levente számára elegáns hálókocsik, éttermes csik, amelyek ugy vannak ve, hogy a nyil gyorsaságá a nyugat raffinált kényelm érjék el balkáni városok ta nyüszgő emberbolyait és Sztambult, az Aranyszarv cs ját, vagy a fellegváras Ath Levente számára az Ezere csodáit keltették föl. Egy kéleti vágásu, erősen ázsiai nyü arc, amely a kupékból merengett a budapesti pály varba, füszeres illatokat lebe tett feléje India felől. Mily felhőknek, a fecskének, mely néha fészket rak a pály var meleg gőzös üvegfedele a — jöhetnek, mehetnek, de a rény budapesti polgár, ami Levente volt, ide van nőve re Budapest apró, csunya, kis kövezetkockáihoz. A retten valuta-különbségek még a mény lehetőségét is elvettek ventétől, hogy elhagyhatja ja legszükebb határait. "Itt ned, halnod kell." Csak va csoda, főnyeremény, panama ilyesmi segithetne; de mindeze Levente épp oly távol állt, Indiától.

Levente kicsikét már tul azon a koron, amikor az emb még lázadoznak a végzet ellen. De amit megtagadott tőle a deg volóság, amelynek neve luta, azt bőven megadta neki modozásra hajló, tunya, talán sé ázsiai vére. Voltak neki a tengeri térképei, azokat elő otthon és nézegette. Az ujja gyon könnyü utas volt, pod nélkül és a levegőn át szelt vonalakat, mint: Páris—Madr Gibraltár—Malta—Cyprus—P Said—Aden—Bombay. Aden—Bombay—Ceylon—Cal ta — Singapore — Hongkong Shanghai—Yokohama. Ez ig nem került pénzbe és még k merült benne. És az ujján e még egy kis lány, aki Mab ki nőnél is apróbb volt és elkis Leventét száguldó légiutjain. nek a hölgynek a kiséret utazta be Levente az egész got. Ennek a nőnek a neve volt: Cindala.

•

A pályaudvaron történt, hölgy, aki enyhén le volt fa lozva, ott állt podgyászaival i zavarban és a vasuti hord könyörtelenül elrohantak mell mert nem értették idegenes tését, vagy mert nem tudta, h hivják magyarul a baksist. hissen elég lett volna fölmu valamely pénzhez hasonló vala ezt a nemzetközi nyelvet mind megértette volna. De a nők tudnak utazni és nem tudj legelemibb dolgokat sem.

Levente észrevette a hölgy várát, a segitségére sietett é derült, hogy az idegen hölgy szél ugyan németül, de a kie olyan,hogy Levente is alig ér meg. Azonban kitalálta, hogy re van a nőnek szüksége és lyesen elkapta az egyik gyor vasuti hordárt, erős kézzel cipelte a hölgyhöz. A hordár kapta a nő podgyászait é nélkül rohanni kezdett a k

SIEGBERTUS LARUS

Irta: Killián Zoltán

ÖNÖK is, magam is ugy tudtuk eddig, hogy az alkimisták sohasem lelték meg az aranycsinálás titkát, minden igyekezetük meddő maradt. Rosszul tudtuk: Siegbertus Larus az Ur: 1582. esztendejében rábukkant erre a ma megint keresett titokra. Átbujtatta aranyba a nemtelen anyagokat. Csakhogy ez a felfedezése feledésbe került. Miért?

Azt mondja el ez a kis történet.

Siegbertus Larus édesapjától, Frank Laaretől kapta a kedvet az alkimiára. Frank Laare messze vidékek keresett kelmefestője volt; uj, csillogóbb, szebb festőanyagok keresgetése közben jutott eszébe az arany. Megvette tehát az alkimiához vezető könyveket s az azokban leirt eszközöket.

Sárba dobott kiadás volt! Egyik vaskos könyv a másikat vetette meg az öreg Frank Laareval, egyik mágikus eszköz a másikat kivánta maga után. El is érte velük az öreg, hogy belebolondult az alkimiába. Ragyogó, asszonyt bolonditó festékek, szinek kieszelésével többet ez életben nem törődött soha.

Siegbertus Larus kidobatta a sok könyvet, meg eszközt, amikor átvette az apai ház felett az uralmat. Ő empirikus lélek volt, megvetette az elméleteken, mágikus babonákon alapult folianstömeget; nem kellett neki sem bagoly, sem Hermesz Triszmegisztosz, de még csak a szalamandra sem sohase! Ugy vélte, tud eleget s a többi a kérlelhetetlen, csüggedhetetlen próbák ügye csupán. Következtet azokból, eszközt is készit maga hozzájuk a saját módja szerint.

Láthatjuk ebből, hogy Siegbertus Larus jóval okosabb teremtés volt, mintsem a korában szabad lett volna neki. Nagyon okos embernek pedig mindig jó vigyázni; az ilyen szörnyü komoly tudományt üzők között különösen. Ha makacsul tesz s mond olyanokat, amit a többi nem ért, könnyen a tömlöcbe kerül lázadásért vagy felforgatásért. És Siegbertus Larusnak bőven megvolt az oka az eddig való kisérletei alapján arra, hogy csacsisságnak nézhesse ezt az egész, nagy képpel dagadtra fujt tudományt.

Még az apja idejében különös elváltozásokat látott végbemenni a cseh bányákból való köveken. Ezekre forditotta hát minden figyelmét s egyszer csak ott ragyogott egy tégely fenekén az arany.

Siegbertus Larus azonban maga volt az élő kisérlet; akkor hitt csak, amikor nyolc szor egymásután megismételte ugyanazt a folyamatot. Nyolcszor aranyos eredménynyel . . .

— Heuréka! — kiáltott nagyot az utolsó próba végén s azután neki ült gondolkozni. Mit is csinál majd ezzel a biztos, nagyszerü sikerrel?

— Siegbertus Larus teszi a pontot a többszázesztendős keresés végére! Megkoronázza az alkimiát . . . — mormogta magában. — Hm . . . . nézzük csak az ügyet közelebbről! . . . A császár maga a legnagyobb alkimista . . . . Rudolfot igazán nem kerülhetem el . . . S neki minden vágya, élete egyetlen célja ez a siker! Alkimista tudós voltára rendkivül hiu ez a Rudolf . . . Egyszerüen kisajátitja a tudományom, ha neki megjelentem s bemutatom . . . Ha meg nem árulom el nekik végig való megmutatással, felséges bosszuja elől nem menekülök . . . s a többi irigy tombolva ad neki igazat! Tekintélyüket, büvös hirüket, az arany megtalálásában való éltető hitüket veszem el . . .

Ingerülten rázta meg a fejét. Egyik kezébe felkapta a nyers szurokércet, másikba az aranyat. Gunyosan mosolygott le rájuk.

— Könnyü feltalálni . . . . de ezt az érdemet elismertetni a világgal . . . meghallgatásra és a siker rablóival szemben védelemre találni, az a sziszifuszi munka! . . .

Visszarakta az ércet meg az aranyat.

— Okoskodjunk csak pontosan, logikusan! Egy ut van előttem: a Rudolfon át vezető . . . Legjobb esetben éppen hogy megemlitik dicsőségének az árnyékában a nevemet . . . Belőlem pedig féltve őrzött, kiméletlenül dolgoztatott aranygyártó masina lesz! Kedvteléseimnek, szabadságomnak menthetlenül vége, hiszen üres hordót, feneketlen hordót töltetne egyre velem . . . Mást meg a világért sem engedne reá kitanittatni a császár . . . Hohó, felséges uram! Siegbertus Larusnak is van esze, megtartjuk magunknak a tudományt, meg az aranyat is!

Nagyot nevetett s ezzel befejezte az ügyet.

Hogy azonban okát adhassa a meggazdagodásnak, fellenditette látszatnak a kelmefestést. Ujra megindultak mühelye felé a Magyarországból, Lengyelországból jövő társzekerek.

Siegbertus Larus csodálatos pompát teremtett maga köré a gyártott aranyon. De azért tovább üzte csak kisérletező kedvtelését; reggeltől estig furt-faragott, kotyvaszt gatott. Csak este érezte hiányát valaminek a meleg pompa között.

Hamar rájött, hogy mije hiányzik. Rut is volt, égbekiáltóan rut, meg egy kicsikét öregecske is immár, de sebaj, segitett az arany! Tiz megtömött zacskóért csak ugy pöndörödött hozzá a leg szebb özike, a legfiatalabb, legkellemetesebben gömbölyü hajadon, Gratichius Magdaléna. Szinte hogy nem tálcán szaladt vele az apja meg az anyja Siegbertushoz.

Teltek-multak a mézes napok. S multukkal Siegbertus Larus megint ugy volt, mint azelőtt: csak este érezte hiányát a feleségnek, ott a meleg pompa között. Napközben az igazi szerelmének hódolt izzón; festéket talált ki, meg átformálgatta természet szülte állapotukból az anyagokat. Hivta ugyan munkatársnak a menyecskét, de biz az nem kivánkozott a kotyvasztó ura mellé! Sőt örült, hogy az ura felől nyugta vagyon . . .

De nem azért ám, mert Magdaléna olyan igen szerette a békébenhagyást! Kivánta bizony ő a nyugtalanitást s régi szerelme, Don Garcellano, a vallonkapitány tőle igyekvőleg nem is engedett neki nyugalmat. Minden délelőtt besurrant a festő kapuján.

Tudta-e, nem-e Siegbertus Larus? Nehéz megmondani azt egy ilyen tulontul okos embernél! Lehet, hogy ugy vélte, nem lehet egyszerre kettőt szeretni s mig reggeltől estig jómaga is régi szerelmét udvarolgatja körül, felesége is előhuzza unalomüzőnek a vallonba oltott spanyolt . . . Lehet, hogy . . .

Mit is kutatjuk?! Annyi szent igaz, hogy este Magda asszony mindig gyönyörü, mindig kacagó és mindig üde volt. Friss, harmatos bakfis; hol az az öreg ur, akinek ily feleség jut? Siegbertus Larus nem hiába találta meg az aranycsinálás nyitját; nem okoskodott itt sem a könyvekben megirt módon, örült annak, amit talál s ölelgette az eleven aranyat.

Igy folyt a hár . . . akarom mondani kettejük élete s igy is ment volna jó Isten tudja mikorig! Egy zord, havas, fagyos február eleji héten azonban kegyetlenül megfázott Siegbertus Larus. Félig halottan emelték le otthon a szurokérces kocsiról.

Magdolna holtraijedten fektette ágyba s ettől a perctől ápolására mindig mellette maradt.

Szegény jó Siegbertus Larus azonban ez egyszer nem volt a szokott módon okos. Sem orvos, sem javasasszony nem segithettek rajta, oda volt, egyre tüzelőbb lázban s mindig félrebeszélt.

— Az arany . . . az az . . . arany . . . — rebegte egyre lázálmaiban.

Az asszony erősen figyelt. Tudta, hogy valami nagy, mély titka van az urának, az, amelyből a jómódjuk fakadt. Elállt benne a lélek! Még megtalál halni és sirba viszi a gazdagságot . . . Térdreesett s buzgó imába fogott, téritse vissza eszméletre az Ur az urát. Tiz aranyat, százat . . . ezret ad a barátoknak . . .

Siegbertus Larus negyednapra nyerte vissza az eszméletét. Elmult a láza, még a szokott, gunyos mosoly is visszakerült a leaszott, vértelen arcára.

Magdolna sietve ragadta meg a jó alkalmat. Megcsókolta s aggódó hangon tudakolta:

— Valami aranyról beszélt lázában az én lángeszü uracskám . . . Csak nem az arany nyugtalanitott, kis bolondom? Meg van ám mind, ott van a ládában valamenynyi . . .

A beteg elmosolyodott. Legyintett.

— Több is van . . . . Jól idehalgass, Magda . . . kevés az időm . . . dolgozószobámban van még két kis tömlő, csupa por, apró darabka arany . . . nem tudtam többet csinálni . . . elfogyott az anyagom . . . azért . . . fáztam . . . meg . . . ércért voltam . . . .

Magda lázasan, remegőn kapott a szavába.

— Mit beszél . . . csinálni? Megragadta a beteg kezét. — Te . . . te . . . aranyat tudsz csinálni nemtelen ércből?

Siegbertus Larus hidegen bólintott.

— Igen, régóta tudom a titkát . . . .

— Siegbertus, az ég szerelmére, tanits meg engem . . . feleséged vagyok, mindig jó voltam iránt ad!

Vad, kisérteties nevetés.

— Igen, jó voltál hozzám . . . köszönöm, Magda . . . köszönöm a szép ifjuságod . . . köszönöm azt a sok, drága általad adott gyönyörüséget . . . . — kiálta a férj. Felül az ágyban. Kajánul, gyilkolóan mosolyog. — De megtanitani?! Késő, feleségem! . . . Hiv . . . hivtalak egykor, . . . akartam . . . . kitani . . . tottam volna . . . de neked a vallon kellett . . . Don Garcel . . . lano reggeltől estig . . . fele . . . ségem . . . késő! . . . lásd . . . késő! . . . talán a val . . . a val . . . jaj! . . . jaj, de szur . . . vé . . . vég . . .

— Jézus, uram, uracskám! Siegbertus . . neked nem szabad . . . nem, ez lehetetlen! . . . Siegbertus!! Siegbertus!! — kiáltja örjöngve az asszony rázza a halottat . . .

Majd ráborul a testre. Hol zokogva kapja meg a kezét, hol lángoló dühvel löki el magától . . .

* * *

Reggel örvendező részvéttel jön a vallon. Már messziről csucsoritja a száját.

— Drága Magdolnám . . . ebben a . . .

Vadul csapja most arcba egy gyertyatartó. Késes, fazekak, fahasábok repülnek feléje.

— Te . . . te átkozott rabló!! Te utonálló . . . te fosztogató!!

S mig odakint az utcán, dühtől, meglepetéstől, értetlenségtől tántorogva vérét törölí az arcáról a délceg kapitány, bent gunyosan vigyorog a halott, a nagyeszü Siegbertus Larus.

JELÖLTEK

Irta: Bálint Imre

SOHA olyan nyüzsgés, mint a boldogult nemzetgyülés feloszlása óta a pártkörökben. A mezei hadak — vagy annak póttartalékai — sietve siettek fel Pestre a választások közeledtére és titokzatos képpel járkálnak a tágas szobában. Ha az ember mellett elsétált kettő-kettő, leginkább a következő párbeszédtöredéket lehet ellesni:

— Fellépsz?

— Nem tudom. Talán. És te?

— Még nem biztos. Aligha nem.

Biztosra csak a pártelnökség sarokbaszoritott tagja mondja, de ő viszont nem gondolja komolyan. Kettejükre — az elnökség tagjára, meg a jelöltre — rá lehetne huzni a régi kedves adomát a különbségről a diplomata meg az uriasszony között. A diplomata, mikor azt mondja, hogy igen, azt gondolja: talán, mikor azt mondja, hogy talán, azt gondolja: nem. Ha azt mondja: nem, akkor nem is diplomata. Az ugynevezett uriaszszony megforditva. Mikor azt mondja, hogy nem, azt gondolja: talán, mikor azt mondja: talán, azt gondolja, hogy igen. Igent egy uriaszszony egyáltalában nem mond.

Körülbelül igy van itt is.

Határozott nem-et a jó pártvezetőségi tag nem mond, csak gondol. Az "igen" az nagyon hamar kéznél van, a "Hogyne, kedves öregem, feltétlenül" — még hamarabb. Talán, alkalmasint, valószinüleg, hogyne, a vezetőségi tag szótárának leggyakrabban használt szavai.

A jelölt viszont "igen"-t nem mond. De mindig igent gondol. A leghatározottabban. Csak jelölttársát nem akarja busitni, mert arról tudja — és kitől mástól tudná, mint a vezetőségi tagtól, — hogy jelöltsége nem nagyon valószinü.

Igy járkálnak tehát titokzatos képpel és sokat sejtető mosollyal ajkukon a jövendő politika Napoleonjai. Mert ki tudja, nem hordják-e a szivük felé eső belső kabátzsebükben, ott, ahol most a zsiros bugyelláris duzzad, kiváncsi szemek elől rejtve, a miniszteri tárca lehetőségét?

Leginkább, persze, az egységes párt Esterházy-utcai helyiségében zajlik az élet. A csüötrtöki értekezletre — amelyről azt gondolták, hogy már a jelöléseket is megejti — rajokban jöttek fel. (Sohasem lehet tudni, nem késik-e az ember el egy röpke perccel.) Várva és reménykedve, sugdolózva, vagy büszke zárkózottságban járkáltak a tágas termekben, üldögéltek a büffé asztalainál, bujtak össze egy sarokban, vagy keringtek a tanácskozó terem ajtajának közelében.

Egy pillanatra, mikor az értekezlet véget ért és megtudták, hogy még nem esett szó a jelölésekről, a csalódás árnyéka suhant el az arcokon. De csak egy pillanatra. A következő másodpercben már az jutott az eszükbe, hogy ha nem is jelölték az embert, de nem is ejthették még el. Ujabb kétkedések, de ujabb lehetőségek és remények is nyiltak, a reménység pedig a jelölt éltető levegője. Mert maguk a jelölések nem hozhatnak kilenctizedrészükre mást, mint fájdalmas csalódást. Istenem, akármilyen bőkezü lesz is Bethlen István gróf és vezérkari főnöke, Gömbös Gyula, annyi mandátumra, mint a hány vágy itt nyüzsögve rajzik, nemhogy Csonkamagyarország, de talán egész Európa kerülete sem volna elég.

A ruhatári szolgák voltak az értekezlet napján eleinte talán a legnagyobb zavarban. Eddig névszerint ismertek minden párttagot, meg ujságirót, aki esténkint feljárt. Számot sem adtak a ruhákról, mert éppen olyan jól ismerték Bottlik József szürke, hosszu bundáját és zöld velur kalapját, mint Berecz hirlapszerkesztő ur zsinóros, gombkötő-munkával ékes télikabátját és széles karimáju barna Borsalinoját. De az emlékezetes csütörtöki napon olyan tömege kezdett a ruhatár felé vándorolni a kurta mikádóknak, bárányborbekecseknek, pörge, fekete fejfedőknek, görcsös, kampós botoknak, hogy a ruhatáros lélegzetnélküli zavarral állt a nagy áradattal szemben. A ruhatár mellé, az előszobába kitettek két nagy asztalt, a mellette levő kis fülkét is beosztották szolgálattételre, igy valahogy, nagy nehezen sikerült elrendezni a dolgot.

József szinte bocsánatkérően vitte oda a fehér cédulát az ismerősöknek:

— Most az egyszer tessék számot elfogadni:

A politikai riporterekre is nagy keletjük volt, talán még nagyobb, mint a pártkonyha specialitásának: a kisgazdagulyásnak. Ámbátor ez utóbbinak elfogyasztása szinte kötelező az ujonjöttekre. Elegáns porcellán mübográcsban szervirozzák stilszerüség kedvéért, csipős paprikával gazdagon. Ám igazi, tőzsgyökeres kisgazda nem köhög tőle, zavartalanul kanalazza (a miljö kanalat követel, ha már a bicskától el is tekint) és a gyakorlatlan jelölt ugyancsak vörösödik, fojtva krákog a visszatartott indulattól. De, mondom, az ujságirók még nagyobb kelendőségnek örvendettek. Hiába, ezek már ismerik a dörgést, jobban tudnak miniszteri félmosolyokból olvasni, jobban tudnak megértékelni egyegy odavetett szót, nosza, körülálljják őket, hátha innen is cseppen egy kis reménység-olaj a kilátások szerény zsarátnokára.

Mikor aztán a tanácskozás véget ért, a mindenható miniszterelnök gyors léptekkel elhagyja a klubot, a volt és bizonyára leendő honatyák

(Folyt. a 11. oldalon)

CIN

A PÁLYAUDVAR kockás fedele hová fáradt nyok fehér gőz föl, az utasok mas össze-vissza futkosása gyászt cipelő emberek k állt Levente, elmerengő a révedező szemmel. Szeret helyet, hol örökös a mozga tozás és ahonnan acélkig kergőznek szét a világ irányába. Talán valami áz mádvér kései öröksége l benne, hogy szeretett vol ni, más világokat, más látni.

Ha megunta a perron gését a váróteremben a rendet nézegette. Nincs en dekesebb olvasmány, ha az ismeri a földrajzot és egy k táziája van. A keleti expr kezése-indulása külön lel lom volt Levente számár elegáns hálókocsik, étterm csik, amelyek ugy vannak ve, hogy a nyil gyorsasága a nyugat raffinált kényel érjék el balkáni városok nyüszgő emberbolyait és Sztambult, az Aranyszarv ját, vagy a fellegváras A Levente számára az Ez csodáit keltették föl. E keleti vágásu, erősen ázsi nyü arc, amely a kupékból merengett a budapesti pá varba, füszeres illatokat le tett feléje India felől. Mily felhőknek, a fecskének, mely néha fészket rak a pá var meleg gőzös üvegfedele — jöhetnek, mehetnek, de rény budapesti polgár, a Levente volt, ide van növe re Budapest apró, csunya, kövezetkockáihoz. A rett valuta-különbségek még a mény lehetőségét is elvette ventétől, hogy elhagyhatja ja legszükebb határait. "I ned, halnod kell." Csak csoda, főnyeremény, panama ilyesmi segithetne; de minde Levente épp oly távol állt Indiától.

Levente kicsikét már tu azon a koron, amikor az em még lázadoznak a végzet De amit megtagadott tőle deg volóság, amelynek neve luta, azt bőven megadta ne modozásra hajló, tunya, tala sé ázsiai vére. Voltak neki tengeri térképei, azokat el otthon és nézegette. Az ujj gyon könnyü utas volt, pod nélkül és a levegőn át szelt vonalakat, mint: Páris—Mad Gibraltár—Malta—Cyprus— Said—Aden—Bombay. Aden—Bombay—Ceylon—C ta — Singapore — Hongko Shanghai—Yokohama. Ez i nem került pénzbe és még merült benne. És az ujján még egy kis lány, aki Mab k nőnél is apróbb volt és elk Leventét száguldó légiutjain nek a hölgynek a kisére utazta be Levente az egész got. Ennek a nőnek a ne volt: Cindala.

*

A pályaudvaron történt hölgy, aki enyhén le volt lozva, ott állt podgyászaival zavarban és a vasuti hor könyörtelenül elrobantak mel mert nem értették idegenes tését, vagy mert nem tudta hivják magyarul a baksist hiszen elég lett volna fölmu valamely pénzhez hasonló va ezt a nemzetközi nyelvet min megértette volna. De a nők tudnak utazni és nem tudj legelemibb dolgokat sem.

Levente észrevette a hölg várát, a segitségére sietett derült, hogy az idegen hölg szél ugyan németül, de a ki olyan,hogy Levente is alig e meg. Azonban kitalálta, hog re van a nőnek szüksége é lyesen elkapta az egyik gyo vasuti hordárt, erős kézzel cipelte a hölgyhöz. A hordár kapta a nő podgyászait é nélkül rohanni kezdett a k

CINDALA

Irta SZINI GYULA

A PÁLYAUDVAR üvegkockás fedele alatt, hová fáradt mozdonyok fehér gőze száll föl, az utasok izgalmas össze-vissza futkosása és podgyászt cipelő emberek közt ott állt Levente, elmerengő arccal és révedező szemmel. Szerette ezt a helyet, hol örökös a mozgás, a vál tozás és ahonnan acélkigyók tekergőznek szét a világ minden irányába. Talán valami ázsiai nomádvér kései öröksége lobogott benne, hogy szeretett volna utazni, más világokat, más arcokat látni.

Ha megunta a perron nyüzsgését a váróteremben a menetrendet nézegette. Nincs ennél érdekesebb olvasmány, ha az ember ismeri a földrajzot és egy kis fantáziája van. A keleti express érkezése-indulása külön lelki izgalom volt Levente számára. Az elegáns hálókocsik, éttermes kocsik, amelyek ugy vannak épitve, hogy a nyil gyorsaságával és a nyugat raffinált kényelmével érjék el balkáni városok tarkán nyüszgő emberbolyait és végül Sztambult, az Aranyszarv csodáját, vagy a fellegváras Athént, Levente számára az Ezeregyéj csodáit keltették föl. Egy-egy keleti vágásu, erősen ázsiai fényü arc, amely a kupékból belemerengett a budapesti pályaudvarba, füszeres illatokat lebegtetett feléje India felől. Mily jó a felhőknek, a fecskének, — a mely néha fészket rak a pályaudvar meleg gőzös üvegfedele alatt, — jöhetnek, mehetnek, de a szerény budapesti polgár, amilyen Levente volt, ide van nőve örökre Budapest apró, csunya, kishitü kövezetkockáihoz. A rettenetes valuta-különbségek még a remény lehetőségét is elvették Leventétől, hogy elhagyhatja hazája legszükebb határait. "Itt élned, halnod kell." Csak valami csoda, főnyeremény, panama vagy ilyesmi segithetne; de mindezektől Levente épp oly távol állt, mint Indiától.

Levente kicsikét már tul volt azon a koron, amikor az emberek még látadoznak a végzet ellen. De amit megtagadott tőle a rideg volóság, amelynek neve: Valuta, azt bőven megadta neki álmodozásra hajló, tunya, talán kissé ázsiai vére. Voltak neki angol tengeri térképei, azokat elővette otthon és nézegette. Az ujja nagyon könnyü utas volt, podgyász nélkül és a levegőn át szelt ilyen vonalakat, mint: Páris—Madrid—Gibraltár—Malta—Cyprus—Port-Said—Aden—Bombay. Vagy: Aden—Bombay—Ceylon—Calcutta — Singapore — Hongkong — Shanghai—Yokohama. Ez igazán nem került pénzbe és még ki se merült benne. És az ujján elfért még egy kis lány, aki Mab királynőnél is apróbb volt és elkisérte Leventét száguldó légiutjain. Ennek a hölgynek a kiséretében utazta be Levente az egész világot. Ennek a nőnek a neve ez volt: Cindala.

*

A pályaudvaron történt. Egy hölgy, aki enyhén le volt fátyolozva, ott állt podgyászaival nagy zavarban és a vasuti hordárok könyörtelenül elrohantak mellette, mert nem értették idegenes kiejtését, vagy mert nem tudta, hogy hivják magyarul a baksist. Bár hiszen elég lett volna fölmutatni valamely pénzhez hasonló valamit, ezt a nemzetközi nyelvet mindenki megértette volna. De a nők nem tudnak utazni és nem tudják a legelemibb dolgokat sem.

Levente észrevette a hölgy zavarát, a segitségére sietett és kiderült, hogy az idegen hölgy beszél ugyan németül, de a kiejtése olyan,hogy Levente is alig értette meg. Azonban kitalálta, hogy mire van a nőnek szüksége és erélyesen elkapta az egyik gyorsinu vasuti hordárt, erős kézzel odacipelte a hölgyhöz. A hordár föl kapta a nő podgyászait és szó nélkül rohanni kezdett a kijáró, a bérkocsik felé. A hölgy a hordár után iramodott, de közben néma, segitségkérő pillantásokat vetett Levente felé a fátyolán át. Levente lovagiasan utána sietett. A hordár bedobta a női podgyászt egy üresen álló egyfogatuba és a markát tartotta. A hölgy tárcát vett elő, — tárcát, amelyben magyar és külföldi bankjegyek voltak, — Levente elé tárta és tört német nyelven arra kérte őt, hogy fizesse ki a hordárt. Levente készséggel teljesitette a hölgy kivánságát, még le is alkudott valamit a hordár tulzó követeléséből.

A hölgynek csak most volt alkalma, hogy hálját kifejezze. Visszavetette kissé fátyolát és Leventére egy keleties szabásu, kissé sötétes szinezetü, rejtelmesen ázsiai női arc mosolygott. Különösen mandulavágásu sötét, mély tüzü szeme adott neki valami álmodozó, epekedő, ezeregyéji lágyságot. Leventének halk, füszeres indiai éjszakák jutottak eszébe, a mikor a félhold a dzsungel mozdulatlan fekete tótükre fölött aranylemezként remeg. És ez az arc kissé hasonlitott is a rejtelmes... Cindalához.

A nő egész lényéből, kerek, kissé lompos mozdulataiból ázsiai eredete sugárzott elő. Mintha európai ruhájában kissé idegenszerüen is mozgott volna. Beszédéből Levente megértette, hogy a hölgy valami alkalmas hotelt keres Levente vállalkozott rá, hogy ezekben a nehéz időkben, amikor a szállodákban alig állnak szóba az utassal, kerit a hölgynek egy szobát. Felült melléje a kocsiba és együtt elhajtattak.

Leventének szerencséje volt. Egyik előkelő, dunaparti szállóban sikerült az idegen hölgy számára tágas és kényelmes szobát szereznie. A rejtélyes nő némán hálás pillantásokkal fogadta el Levente lovagias szolgálatait. Még azt is megengedte neki, hogy fölkisérje a szobájába. Ott az uttól kimerülten dőlt le a sezlónra és fáradt, szinte fájdalmas pillantását fölvetve Leventére, szólt:

— Nagyon örülök, hogy egy lovagias magyar urral ismerkedtem meg. Ha nem volnék oly fáradt az uttól, még tovább is tartóztatnám, de most sajnos, le kell mondanom erről a szerencséről. Most néhány napig Budapesten fogok tartózkodni. Remélem, meg fog ezalatt látogatni?

Levente türelmetlenül, szinte könyörögve kérdezte:

— Holnap?

— Nem bánom, holnap délután, — felelte mosolyogva a hölgy. — Egész délután itthon leszek.

— Tehát holnap délután négykor.

Levente még megnézte a kapusnál, hogy mit irt be a hölgy a hotel vendégkönyvébe: Lakshimpura hercegnő. Bombay. Ez volt franciául beirva. A betük táncolni kezdtek Levente szeme előtt, arca egészen merev és kifogástalan lett. A portás bizonyára azt gondolta magában: milyen bamba ember lehet ez. Levente azonban másra gondolt: Cindala megelevenedett. Cindala eljött...

*

Levente szédelegve támolygott az utcán. A Rákóczi-uton észrevette, hogy az emberek elkapkodják az esti lapokat. Mint ahogy a hangyák a szájukban kis fehér falatkákkal sietnek a bólyuk felé, az utca népe az ujságok fehér lepedőivel sürgött-forgott a gázlámpák alatt. Mindenki falta a betüket.

Levente egyik ujságiró ismerősé be botlott bele, aki ezt mondta:

— Mit szól hozzá? Hallotta, mi történt? Épp most rohanok a klubba a részletekért.

Levente most kutyába se vette a hirt, amely az egész város népét megbolygatta. Mit törődött ő most ezzel a "szenzációval"! A szivében egészen más szenzációk éltek.. Lakshimpura hercegnő... Cindala... Ha annak az ujságirónak jobb szimatja volna, hogy Leventével milyen különös kaland esett meg, de az ujságiró tovább száguldott.

Levente hazament és elővette az angol tengeri térképet. Bombay—Aden—Port Said—Athén—Konstantinápoly—Belgrád—Budapest...

*

A hotelbeli szoba két ablaka a Dunapartra nyilott és most tele volt erős napfénnyel. A pamlag és a zsöllyék utitáskákkal, bőröndökkel, kalapskatulyákkal volt megrakva. A hölgy alig tudott helyet szoritani. És a nő ruháiból, holmijából valami erősen keleti, bódító, de mégis végtelenül kellemes, elszibbasztó ilatszer párája szállott.

— Uram, — kezdte a hölgy, — ne gondoljon semmi rosszat rólam, hogy a lakásomon ilyen rövid ismeretség után máris fogadom. Ön a pályaudvaron az első pillanatban megnyerte a bizalmamat. Szükségem volna oly férfira, aki megbizható és hallgatag tud lenni, mint a sir. Érez-e ön magában elég erőt arra, hogy eset leg hosszabb ideig veszedelmes titkot őrizzen, de ugy, hogy senkinek a világon el ne árulja és életveszélyes fenyegetésekkel szemben is ellentálljon?

A regényes kérdésre regényes volt a felelet is:

— Önért, asszonyom, — mondta lovaigasan Levente, — mindenre képes vagyok, még a halálra is.

Megértőn keleti szem hálásan tapadt az arcához.

— Adja a kezét, uram...

Lakshimpura hercegnő erősen megszoritotta Levente kezét, mintha valami keleti titkot akarna megpecsételni.

A hölgy folytatta:

— Nemrég érkeztem meg Konstantinápolyból. Oda azonban hazámból, Indiából menekültem. Rettenetes éjszaka volt az, odahaza Indiában az utolsó éjszaka! Alruhában szöktem meg. apámat, a bengáli maharadzsát az angol kormány börtönbe vetette és minden vagyonát zár alá vette. Azzal vádolták meg, hogy forradalmat szervez az angol uralom ellen, holott ez nem is volt igaz. Egy unokaöcsese, aki a trónjára vágyik, árulta el az indiai kormánynak apámat. Ez az unokaöcs koholta az egész forradalmi mozgalmat, amelyből egy betü sem igaz. A bengáli trónon most az apámnak ez az unokaöcsese ül az angol kormány jóvoltából, de bitorolja a trónt... én mondom önnek, hogy bitorolja... és nem sokáig lesz már a helyén.

A nő szeme fenyegető villámokat szórt és Levente nem győzte csodálni ezeknek a szemeknek büvös, kifejező erejét.

— Apám beteges, öreg ember, — folytatta a hercegnő lágyan és dallamosan, — Hindu megadással türi el a sorsát. Én azonban nem tudok belenyugodni ebbe az igazságtalanságba. Én Londonba megyek és ott kiharcolom, hogy apám pörét ujra tárgyalják. Az indiai kormány apám minden kincsét, milliókat érő ékszereket, gyémántokat átszállittatta Londonba. Ha megnyerem a pört visszakapjuk családi kincsünket és ismét a föld legboldogabb halandói leszünk.

Levente teljes szivvel átérezte maharadzsa leányának fájdalmát és arca olyan részvétet mutatott, amely minden szónál ékesebben beszélt. Lakshimpura hercegnő folytatta:

— Az utazás Indiából idáig rengeteg pénzemet emésztette föl. Nem is szólok arról, mennyivel kellett odahaza megvesztegetnem az angol tisztet, hogy álruhában szökni engedjen, hiszen én is meg osztottam atyámmal a börtönt. A pénzem bizony fogytán van...

A hercegnő szünetet tartott.

Ó, uram, ne hallgasson rám. Az ilyen panaszok egy ismeretlen hölgy ajkáról mindig gyanusan hangzanak. Én nem ismerem az ön vagyoni viszonyait, uram, de nem is vagyok kiváncsi rájuk. A világon még senkitől se fogadtam el soha semmit, öntől sem fogadnék el. Ön azonban olyan részvétet mutatott irántam az első pillanattól fogva, hogy minden célzat nélkül tárom föl ön előtt a helyzetemet. Ön belenézett a tárcámba, látta, mennyi pénzem van. Ez most minden vagyonom ebben a pillanatban. Szeretnék magamon segiteni, de nem ismerem ki magam ebben a városban és bizony, az ön támogatására vagyok ráutalva. Itt az egyik bőröndömben egy indiai szőnyeg van becsomagolva.

A hercegnő letérdelt az egyik kofferhez, kulcsecsal kinyitotta és kivett belőle egy rikitó szinü, de pompás, megvesztegető rajzu szőnyeget, amit kiteritett a földre:

— Ez diszitette apám trónját, — szólt a hercegnő. — Régi bengáli szőnyeg. Ezeket a lyukakat az idő rágta ki, amely alatt apám ősei a trónon ültek. Sejtelmem sincs, mit ér ez a remek darab. De aránylag kis összegért itt hagy nám valakinél zálogba. Nem tud ön valami vevőt rá?

Levente elgondolkozott. Volt neki saját magának a takarékban harmincezer koronája, valami kis örökség. Hej! nagy összeg, valóságos vagyon lett volna, ha nagynénije vagy tiz évvel hamarább hagyta volna rá ezt az összeget! Igy nem tudott vele mit kezdeni Levente és csak idegessé tette a pénz, amelyhez nem mert hozzányulni.

A hercegnő valami olyan fényt látott megcsillanni Levente szemében, amelyből biztatást merített és folytatta:

— A pörömet Londonban biztosan megnyerem. Okmányaim, tanuim vannak. Apám igazsága napnál fényesebb. És ha győzök, akkor ismét India leggazdagabb nábobjának leszek a leánya. Lehet, hogy ezért a szőnyegért nem is fogok jelentkezni és akkor fölhatalmazom önt rá, hogy adja el, fizesse ki belőle a kölcsönt és a többi mind az öné lesz. Ez a szőnyeg uram, felbecsülhetetlen értékü. Külföldi muzeumok fognak versenyezni érte.

Levente valami olyasmit mormogott, hogy ő minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül is szivesen áll a hercegnő segitségére.

— Lehet, hogy irni fogok önnek, — szólt a hercegnő és szemeiből rejtelmes, kacér hivagató fény sütött ki, — és ön elhozza nekem a szőnyeget Londonba, a hol — remélem — ismét a bengáli maharadzsa boldog leányát fogja bennem üdvözölhetni.

*

Mondjam tovább?... Levente kivette pénzét a takarékból, átadta Lakshimpura hercegnőnek, a ki irást adott a kölcsönvett összegről és a szőnyeget őrizés végett átadta Leventének. Másnap a hercegnő elutazott Londonba.

Levente most már esténként, ha elővette kedves angol tengeri térképeit, rendszerint kigöngyölitette a rejtelmes bengáli szőnyeget is és ilyenkor gondolatai sokkal könnyebben repültek el Londonba, majd onnan Liverpool—Gibraltár — Malta—Port-Said—Aden—Bombay érintésével a mesés Indiába, hol egy trónjavesztett fejedelem busul az angolok börtönében és talán ebben a pillanatban nem is sejti, hogy trónjának szőnyege Budapesten van... A hercegnő még mindig nem irt, Cindala csak egyszer elevenedett meg és többé nem mutatkozott.

Igen hamar elkövetkezett az az idő, hogy Levente megszorult és szüksége lett volna arra a pénzre, amit nemrég még a takarékban őrzött. A pénzt most már nem bánta, ellenben a szőnyeget el akarta zálogositani. Eladni a világért se! Mert hiszen mit fog ő felmutatni Londonban a hercegnőnek, ha eladja végleg a bengáli kincsszőnyeget!

A trónszőnyeget tehát elvitte egy szőnyegkereskedőhöz, hogy becsülje meg, mennyit ér és esetleg mennyi kölcsönt lehetne rá kapni. A kereskedő megfogta a bengáli ereklye egy csücskét, visszáját a világosság felé forditotta, megnézte a szövését, össze-vissza forgatta és megvető, gunyos mosollyal mondta:

— Értéktelen.

Levente szive megdobbant. Nem hitt a kereskedőnek. Azt gondolta, hogy be akarja csapni. Elvitte egy másik, harmadik kereskedőhöz. Mindenütt ugyanaz volt a vélemény: értéktelen, festett hamisitvány. Levente utolsó, szomoru utja a rendőrségre vezetett.

— Lakshimpura hercegnő? — kérdezte a rendőrtisztviselő és elmosolyodott. — Jól ismerjük. Ügyes nemzetközi szélhámosnő. Szőnyegekben utazik. Áldozatait — pályaudvarokon találja meg. Még hurokra fog kerülni!

Levente kitámolygott a rendőri hivatalból, a feje zugott, a halántéka lüktetett, támolygva ért haza, földhöz vágta a trónszőnyeget, ráborult és öklével kegyetlenül ütni-verni kezdte, miközben kacagva-zokogva dadogta:

— Cindala! Cindala!

JELÖLTEK

(Folyt. a 10. oldalról)

pedig eloszlottak a jelölt-jelöltek tömegében: egyszerre udvara lett valamennyinek. Még a legszerényebbeket is körülzárták, valóságos, háromszázhatvanfokos, zárt körben, ami rendes időben csak aktiv miniszternek, Vázsonyi Vilmosnak, Rakovszky Istvánnak és még néhány — igen kevés politikusnak jár ki. És még a megostromoltak közül is Gömbös Gyula került a legélénkebb kortéziatüzbe. De állta. Meglátszott rajta, hogy katona volt. Először félrevonult Herkély Tiborral, — akinek nevét plakátok aljáról ismerheti a közönség — odavontak maguk mellé két-három aktiv politikust és halkan tanácskoztak vagy tiz-tizenöt percig. Azután megkezdődött a cercle. Egymásután fagadta Gömbös a vele beszélni kivánókat, mindegyik számára volt néhány szava, egy kedves mosolya — ideje azonban csak kevés. Mert hosszu sorban álltak a kihall gatásra várók és Gömbös mindenkit ki akart elégiteni.

Talán csak az egy Ereki Károly járkált egyedül, elszigetelten. Lehet, mert egy kicsit sokáig habozott a belépéssel, vagy tulságosan sokat válogatta pártját: ki tudja? A jelöltnek jó orra van, tudja kinek a gráciájáért érdemes versengeni. Az Erekiért, ugy látszik, nem érdemes.

Késő este lett, mire nagynehezen elkezdtek szállingózni kifelé az eljövendő had járat századparancsnokai. Nehezen, nagyon nehezen. Hiába, a politika, a magas mesterség illata már megcsapta az orrukat, azt onnan többé ki nem hajtja semmi, huzza-vonzza őket az álattomos büvös szag, még szerencse, aki csak megbódul tőle.

Mikor takarodót fujtak a mezei hadak, csendes pipázás közben megszólalt az egyik volt kisgazda-képviselő, aki ugy látszik, kedvvel lapozgat a hazai litteratúrában:

— Néhai Mikszáth Kálmán azt irta egy helyütt, hogy Magyarországon csak háromféle felnőtt férfi van: Aki képviselő, aki képviselő volt és aki képviselő szeretne lenni. Ha ma itt volna Mikszáth, alighanem megváltoztatja ezt a beosztást. Mert ma itt csak egyik fajta maradt meg: az, amelyik szeretne lenni.

Képek mindenkiről mindenkinek

Miss Ivie McCarthie, a miniatür szobrász

Lacy Friolls, a legkisebb termetü énekesnő.

Bert Acosta, a legnagyobb, élő aviatikus

A. Paladini, szobrász, amint a BÉKE szobrát mintázza.

Foghuzás nyilvánosság mellett New Yorkban, a Grand Central Palace-ban.

A legujabb automobil disz!

Mintázzák New Yorkban a menyasszony ruháját.

Corinne Port, a legkisebb levarnő "ólópartyja".

Meg

1877 óta, mikor Sc
relli felfedezte a Ma
tornáit, nem volt égi
mely iránt nagyobb le
na az emberek érdekl
mint a naprendszerbe
szédunk iránt. Még a
gászok egyrésze is me
győződve arról, hogy
tornák mesterséges
sok és igy egyuttal b
tékot szolgáltatnak
hogy más bolygón is va
s a Mars-kutatók mind
rekvése arra irányult,
megfigyeléseikkel igaz
a bolygó lakhatóságát
tényleges lakottságát

Néhány évtizednyi
után azonban kezdett
rülni, hogy elhamar
dolog volt messzeme
vetkeztetéseket vonni
tornákból. Habár nagy
megfigyelő rajzolta
őket, mégis épp annyi
gász akadt, aki soha
tott belőlük semmit és
rozottan tagadta is a
süket. A sok vitának az
vége, hogy igazat kell
ni a szkeptikusoknak
Mars csatornáiról ki
hogy nem valóságbeli
zatok, hanem optikai
dás szülöttei, a megf
szeme köti össze egyen
nalakkal a bizonytalan
ku foltokat, mint a ho
az emberi szemnek által
megvan az a hajland
hogy egyszerüsitse a ha
zatlan körvonalakat.
csatornákat csak kö
távcsöveken át láttak, a

AZ INDO
ŐS

Az indogermán népne
hazáját illetőleg még
egységesek a szakkörök
leményei. Egyesek Eu
délkeleti részén keresik,
értve Ázsia határos rés
mások kizárólag Európa
lett törnek pálcát. Uujab
érdekes etimológiai k
keztetésekkel határozo
Ázsiát teszik meg kiind
központul. Közismert te
szettudományi jelen
ugyanis, hogy az ég kék
ne annál sötétebb, min
lebbre vagy minél nag
magasságra megyünk.
sure volt az első, aki a M
blanc "fekete" egére fig
messé lett. Ezek szerint
pusi vagy tropuskörüli ne
nek a mi fogalmaink sz
vett "égkékre" nincs is
nevezésük. Az ősind n
ben (éppugy, mint a
nyelvekben is) a 'világos
fogalomra nincs megjel
mivel minden ebben a vo
kozásban számításba ve
szó egyidejüleg "sötétké
és "feketét" jelent. Ezek
rint tehát az indogermá
valamint a semiták őshaz
csakis a forró égövön
dia?) vagy magas fenns
(pl. Tibet 4-5000 m!) ke
hetjük. A szinérzék hiá
ról alig lehet szó, mivel
tudomásu, hogy a prim
népek látó- és szinérzék
tározottan fejlett s a

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

Megoldják-e a Mars problémáját?

1877 óta, mikor Schiaparelli felfedezte a Mars csatornáit, nem volt égitest, a mely iránt nagyobb lett volna az emberek érdeklődése, mint a naprendszerbeli szomszédunk iránt. Még a csillagászok egyrésze is meg volt győződve arról, hogy a csatornák mesterséges alkotások és igy egyuttal bizonyitékot szolgáltatnak arra, hogy más bolygón is van élet s a Mars-kutatók minden törekvése arra irányult, hogy megfigyeléseikkel igazolják a bolygó lakhatóságát, sőt a tényleges lakottságát.

Néhány évtizednyi munka után azonban kezdett kiderülni, hogy elhamarkodott dolog volt messzemenő következtetéseket vonni a csatornákból. Habár nagyon sok megfigyelő rajzolta is le őket, mégis épp annyi csillagász akadt, aki sohasem látott belőlük semmit és határozottan tagadta is a létezésüket. A sok vitának az lett a vége, hogy igazat kellett adni a szkeptikusoknak. A Mars csatornáiról kiderült, hogy nem valóságbeli alakzatok, hanem optikai csalódás szülöttei, a megfigyelő szeme köti össze egyenes vonalakkal a bizonytalan alaku foltokat, mint a hogyan az emberi szemnek általában megvan az a hajlandósága, hogy egyszerüsitse a határozatlan körvonalakat. Marscsatornákat csak közepes távcsöveken át láttak, az igazán nagy távcsövek erős nagyitása eloszlatta az egyenes vonalakat s a megfigyelők nem láttak mást a Mars felületén, mint elmosódott foltokat. Természetesen a nagy távcsövek eredményeit kellett döntőknek elismerni és ma már egészen bizonyos, hogya valóságban egyáltalán nincsenek a Marson sem csatornák, sem más mesterségesnek látszó alakzatok.

Mindamellett még akad elég probléma a Marssal kapcsolatban s ha szét is foszlott a csatornák nimbusza, ezzel még távolról sem dőlt el, hogy lakható-e a szomszéd bolygó? Minden tizenöt esztendőben ujult erővel fognak is hozzá a csillagászok a megfigyeléshez, mert enynyi időközben ismétlődik az a kedvező helyzet a két égitesttel, hogy a Mars éppen szembenáll a Nappal, tehát egész éjszakán át az égbolton van s azonkivül a lehető legközelebbre is jut hozzánk

A Mars a naprendszerben mindjárt a Föld után következik, tehát lassabban is kering a Nap körül, mint a Föld. Mindkét bolygó ellipszisben mozog s a két ellipszis-pálya természetesen nincs mindenütt egyforma távolságban egymástól. A Mars keringési ideje majdnem két szer akkora, mint a mienk, pontosan számitva két évnek és 48 napnak kell eltelnie, mig a két bolygó találkozik egymással, azaz egy vonalba kerül a Nappal, oppozicióban van vele. A oppoziciók azonban mindig a pálya más és más helyén következnek be s ezért nem minden ilyen találkozás egyformán alkalmas a megfigyelésre. A két bolygó pályája között ott a legrövidebb a távolság, ahol a Föld augusztus havában szokott elhaladni, tehát a Mars-megfigyelésekre az oly oppoziciók a legkedvezőbbek, melyeknél a Nappal való szembenállás junius-szeptember között következik be.

Legkedvezőbb esetben 55 millió kilométernyire közeledhetünk a Marshoz s ez az eset a legközelebbi oppozicionál fog előfordulni, 1924 augusztus 23-án. Az idén junius 28-án jutottunk legközelebb egymáshoz és 1909 óta nem volt ilyen kedvező alkalom a Mars megfigyelésére, mert a közbeeső oppoziciók mind olyan helyen voltak, ahol jóval nagyobb volt a két bolygó egymástól való távolsága.

A Mars most egész éjszaka fenn ragyog az égen. Épp szemben kel fel a Nappal, mikor az lenyugszik és éjféltájban delel, tehát az egész éjszakán át megfigyelhető s könnyü megismerni nyugodt vöröses fényéről. S a világ valamennyi nagyobb távcsöve most heteken át állandóan a vörös bolygó felé irányul, hogy a kedvező alkalom minden óráját kihasználhassák és feleletet találjanak a Mars számtalan megoldatlan problémájára.

Régóta bizonyos, hogy a Marsnak van légköre és nagyon sokban hasonlit a földünkhöz. A sarkvidékein hómezők vannak, melyek nyáron szükebbre huzódnak, télen megnagyobbodnak. Van levegője s a felületén lévő világosabb és sötétebb foltok arra engednek következtetni, hogy tengerek és szárazföldek, hegységek és síkságok vannak rajta. Ha felületesen következtetünk, már ennyiből is mondhatnánk, hogy lehet szerves élet a Marson, hiszen az első feltétel, a levegő és a viz jelenléte kétségtelen.

Ez a következtetés azonban sajnos, nagyon is felületes és a kérdés sokkal nehezebb, mint amilyennek látszik. A Marsnak van légköre, de az sokkal ritkább, mint a földi levegő, annyira, hogy talán nem is lebeghet benne vizpára, tehát nincs felhő, nincs eső a Marson, ami már maga is megnehezit minden növényi életet. A megfigyelők eddig csakugyan nem vettek észre felhőképződményeket s ez a pont a legelső, amire a mostani megfigyelések irányulnak.

A sarkvidékek hómezőitől eltekintve is megállapitható, hogy a tél-nyár különbségnek nagy a hatása a bolygó felületére. A sötét helyek, miket azelőtt tengereknek gondoltak, valószinüleg mocsaras lápvidékek, hol vegetáció terem, mely nyáron nő és elpusztul télre. A fényes foltok sivatagoknak tünnek fel, a szinük sötét okker-sárga s ezeken a helyeken látták a csatornákat. Nem lehetetlen, hogy ezek a sziklás szárazföldek magasabban fekszenek a lápok szintjénél s azért nem jut viz rájuk, tehát nem lehet rajtuk növényzet.

Az a kérdés, rogy van-e vizpára a Mars légkörében, egyelőre a legfontosabb valamennyi között, mert ennek eldöntése nélkül nem következtethetünk semmire s nem tudjuk kiegyenliteni azt az ellentétet, amely az elmélet s a megfigyelés közt még fenáll. Az elmélet ugyanis azt mondja, hogy a Mars felületén a hőmérsékletnek állandóan zérus fok alatt kell lennie, mert messzebb van a Naptól s a légköre nagyon ritka. Eszerint tehát a viz csak hó és jég alakjában fordulhatna elő a Marson, holott a megfigyelések szerint van olvadás a Mars-bolygó felületén.

A megfigyelés nyilvánvalóan ellentétben áll az elméleti megállapitással s csak a további kutatások dönthetik el, hogy hogyan magyarázhatjuk meg a tapasztaltakat. Lehet, hogy nem viz az, ami olvad és megfagy a Marson, hanem szénsav, amely jóval alacsonyabb hőmérsékleten fagy meg. Lehet azonban az is, hogy mégis viz, ha talán olyan a Mars légkörének összetétele, hogy több hőt nyel el a Nap sugaraiból s ennek következtében a valóságban mégis jóval magasabb a Mars felületének átlagos hőmérséklete, mint ahogyan kiszámitották.

A most folyó pár hét talán eldönt mindent, mert eddig nem alkalmazott segédeszközök állanak a megfigyelő csillagászat rendelkezésére. A Mount Wilson obszervatórium hatalmas 60 hüvelykes tükörteleszkópja most irányul először a Mars koronga felé és a távcső-óriás minden bizonnyal itt is szenzációs teljesitménnyel fogja meglepni a világot. Ez az a távcső, melyen állócsillagok átmérőjét mérik le s igy talán joggal remélhetjük, hogy sikerrel fog megbirkózni a Mars bolygó izgató problémáival is és el fogja dönteni a kérdést, hogy lakható égitest-e a szomszéd bolygó.

AZ INDOGERMÁNOK ŐSHAZÁJA

Az indogermán népnek őshazáját illetőleg még nem egységesek a szakkörök véleményei. Egyesek Európa délkeleti részén keresik, bele értve Ázsia határos részeit, mások kizárólag Európa mellett törnek pálcát. Uujabban érdekes etimológiai következtetésekkel határozottan Ázsiát teszik meg kiindulási központul. Közismert természettudományi jelenség ugyanis, hogy az ég kék szine annál sötétebb, minél délebbre vagy minél nagyobb magasságra megyünk. Saussure volt az első, aki a Montblanc "fekete" egére figyelmessé lett. Ezek szerint tropusi vagy tropuskörüli népeknek a mi fogalmaink szerint vett "égkékre" nincs is megnevezésük. Az ősind nyelvben (éppugy, mint a sémi nyelvekben is) a 'világoskék' fogalomra nincs megjelölés, mivel minden ebben a vonatkozásban számításba vehető szó egyidejüleg "sötétkéket" és "feketét" jelent. Ezek szerint tehát az indogermánok, valamint a semiták őshazáját csakis a forró égövön (India?) vagy magas fennsikon (pl. Tibet 4-5000 m!) keresheti jük. A színérzék hiányáról alig lehet szó, mivel köztudomásu, hogy a primitiv népek látó- és színérzéke határozottan fejlett s a "vad" emberek a szinek iránt különösen fogékonyak.

Belső ázsiának tropusi tájairól, vagy magas fensikjáról az indogermán népek a turkesztáni pusztákon és steppeken át a Kaspi-tó és Volga környékéig terjeszkedtek, ahol utolsó közös hazájuk terült el. Az indogermánok steppe-hazájára utal ugyanis Schrader szerint az a körülmény, hogy a sárga és zöld szineket gyakran azonos szóval jelölik az ősind, kelta, görög, albán és török nyelvben. A tavasszal kizöldülő steppe a fokozódó melegben rövidesen sárga szint ölt, amely tartósan uralkodik a steppén. Ez volna az oka annak, hogy az indogermán eredetü népek ősnyelvében a két szint egy fogalom jelöli meg.

Ezek a természettudományi tényekkel eléggé alátámasztott fejtegetések bennünket is érdekelhetnek annyiból, hogy egyes vidékeken a magyar nép a feketét ma is kéknek mondja a sötét kékkel együtt, mig a világoskéket kifejezetten "égszinkéknek" nevezi. Érdemes volna ezeknek a megnevezéseknek tudományos kutatása, mert a fönti indogermán analógia szerint az "égszinkék" elnevezés későbbi eredetü lehet.

UJ AGYRÉSZ FELFEDEZÉSE

A bonctan meglehetősen lezárt tudomány. Alig van az emberi, az állati testnek olyan részlete, amelyet ne irtak volna le a legaprólékosabban. Még az agyvelőnek, ennek a legbonyolultabb szervnek is minden rejtekét feltárták már és egyenes szenzációszámba megy egy-egy uj részletnek a felfedezése.

A baltimorei John Hopkins-kórház pathologusa most ilyen szenzációval lepte meg a tudományos világot. Az uj agyvelő-részlet, amelyet ő ir le s amelyet eddig nem ismertünk, a harmadik agy-gyomor elülső falán van, kicsiny gümő, a mely két idegoszlop között fekszik; magassága ½ mm., átmérője 1 mm. Az uj részlet szövettani szerkezetében is eltér a környező agyszövetek szerkezetétől s különböző szerves festékek a környezettől elütő szinben tüntetik fel. Eddig a kutya, a majom és az ember agyvelejében mutatta ki felfedezője. Az uj agyrész működését nem ismerik.

A MOUNT EVEREST

csucsát a mostani — harmadik expediciónak sem került elérnie. A rettenhetetlen kutatók mindössz 160 lábbal jutottak feljebb annál a pontnál, ameddig a legutóbbi expedició eljutott.

A Mount-Everest megmászásának kisérletét valószinüleg abba fogják hagyni, mivel az expedició minden tagja teljesen kimerült az óriási nélkülözésektől és megerőltetésektől s ezenfelül majdnem mind fagyási sebeket kaptak. A legutolsó kisérletet, amelynél, mint ismeretes, 27,300 lábnyi magasságot értek el, főleg az ebben a magasságban dühöngő óriási erejü monszun-szél miatt kellet abbanhagynia.

ÖRÖM

ha az óhazaiak hirt hallanak amerikai rokonaiktól, de

KÉTSZERES ÖRÖM

ha az amerikai rokonok pénzsegitséget is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA ÁT A PÉNZT MAGYARORSZÁG BÁRMELY RÉSZÉBE.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése.

HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti árakon.

FELVILÁGOSITÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök.

Főüzlet: 10 East 22nd Street, a Bankpalotában.

Fiók: 1597 Second Avenue, Corner 83rd Street, NEW YORK.

PATENTOK

JUTÁNYOS kiszközlésében forduljon hozzánk bizalommal. Szabadalmi ügyvédeink és mérnökeink DIJTALANUL adnak magyar könyvecskét és tanácsot szabadalmakról és azok értékesitéséről.

Irjon, ha dolgozik találmányokon vagy érdeklődik szabadalmak iránt. Küldje egyszerü rajzát vagy kis mintáját ezen cimre:

MANUFACTURERS PATENT CO.
520 Fifth Ave., New York, N. Y.

Polachek Zoltán
főmérnök.

VIDÁM PILLANATOK

RÉMES FENYEGETÉS.

Színész: Uram, ön azt, hogy a multkoriban öt forintot kértem kölcsön, elmondotta másoknak! Ez nem tisztességes eljárás! Vegye tudomásul, hogy soha ez életben nem fogom megpumpolni!

Védekezés.

Tanár (az osztályba lép, a hol két leány épen csárdást táncol): Önöket már másodszor kapom rajta, hogy az én órám előtt csárdást táncolnak!

Bakfis: De kérem, tanár ur, hiszen a magyar óra előtt csak nem táncolhatunk walzert.

Lépre ment.

Orvos (a beteghez): Kigyelmed már megint bort ivott!

Beteg: Orvos ur, ejh, hova gondol!

Orvos: No, mindjárt megtudom én, mennyit ivott. Adja csak ide a kezét. (Az üterét figyeli.) Egy, kettő, három, négy...

Beteg! Hova gondol orvos ur! Istenemre mondom, hogy csak két liter volt!

Ismeri.

Fazekasné: Milyen áldott lélek ez a Csutorosné.

Lepsényesné: Hogy, hogy, édes lelkem?

Fazekasné: Még a csizmáját is lehuzza az ura lábáról!

Lepsényesné: Az ám, mikor a koresmába akar menni!

Kétértelmüen.

Háziasszony: Mari! de sovány az udvarlója!

Mari: Ilyen szük konyhában ez is jó!

A KÉK SZALAG.

A csárdás utolsó ujrája is elhangzott. Szünetet fujt a banda és Zágó Miska filozopter ur is ment kifujni magát egy kicsit. Kilépett hát a hüvös folyosóra, miután selyemkendőjét gondosan begyürte gyöngyöző tarkója mögé. Miután történetesen Gizike kisasszonynak is igen melege volt és ő is jónak látta kinézni a folyosóra, ennélfogva a véletlen ugy hozta magával, hogy a fiatalok odakünn találkoztak; Mihály sietett hát megragadni az alkalmat, hogy a szép leánykának némi betekintést engedjen szivbéli ügyeibe.

Gizike nyilván jó szivvel vette a zengzetes tirádákat, mert a fiatal ember lassanként annyira nekibátorodott, hogy kezdte krtika alá venni a leányka toilettjét. "Milyen gyönyörüen áll magának ez a kék szalag a nyakán! Igazán bele lehetne szeretni... beleszerettem... szerelmes vagyok ebbe a kis szalagba... és nem tehetek róla, de meg kell csókolnom!" És a következő szempillantásban, mielőtt Gizike meglepetéséből felocsudhatott volna, már ott égett az ajka a szalagon vagy ha ugy tetszik, a hattyunyakon.

"Szemtelen!" Ez volt a válasz és a kis leány haragosan besurrant a terembe.

Az este Zágó nem mert imádottjához közeliteni, szörnyen bántotta a lelkiismerete.

A történtek daeára egy legközelebbi alkalommal Gizike egészen barátságosan fogadta Zágót, a miből a filozopter ész is mindjárt arra következtetett, hogy "minden meg van bocsátva." Türelmetlenül várta a szünetet; vajjon ki fog-e megint jönni a folyosóra?!

És csakugyan, — kijött! Mihály ur vakmerően melléje szegődik és sok mindenfélét kezd összegagyogni, aggodalmasan ügyelve arra, hogy valahogy eszébe ne juttassa a kiesikének a multkori merényletet. Végre kifogy a témából és a beszélgetés már-már elakadni készül, midőn a kisike ugy véletlenül a nyakához nyul, édes gyerekszemmel táncosára néz és mintegy elgondolkozva mondja:

"Nézze csak, Mihály, szórakozottságomban megint a nyakamra kötöttem a kék szalagot!"

Jól megverdesték.

Kannibál asszony: Ej, de pompás, gyenge husa van ennek a fehérnek.

Kannibál: Meghiszem azt, sokáig is ütöttük-vertük, mig meghalt!

A káröröm.

Asszony: Hallottad, a Nagy Tóbiás megnősült!

Férj: Ugy kell neki!

Igaza van.

Férj: Honnét vegyek én annyi pénzt, hogy egyszerre három nuhát vásárolhassak?

Feleség: Azt neked kell tudnod — nem azért mentem hozzád, hogy pénzügyi tanácsokat adjak!

TÁVOLHATÁS.

— Fene álmosan nézel ki ma reggel? Mi történt az éjjel?

— Azt álmodtam, hogy szigorlatra készülök.

Akkor jobban van.

Szobaasszony: (kopog a szobaur ajtaján): Kérem! Kiss ur! A főnökétől van itt valaki. Kérdezteti, hogy van az influenzájával?

Szobaur: Az ingemet haza hozta a mosonő?

Szobaasszony: Igen, épen az imént.

Szobaur: Na, akkor tessék a főnökömnek megüzenni, hogy már jobban vagyok, holnap bejövök a hivatalba!

Enyhitő körülmény.

Anya: Nos, hogy viselted magadat megint az iskolában

Fiu: Jól, mama!

Anya: Hazudsz! Hallottam a gyerekektől, hogy megint kikaptál!

Fiu: De nem fájt, ám mamuskám!

Szép vigasztalás.

Kisasszony (suszterjéhez): Haragszom magára, Bland ur! A legutóbbi cipőktől tyukszemet kaptam.

Bland: Óh az nem baj, kisasszony. Hiszen ugy se látja őket senki.

A SZERKESZTŐSÉGBEN.

Füzfapoéta: Hogy tetszenek a Muzsám gyermekei? Különösen a hazafias dalok, melyek az erős Kinizsyről zengenek.

Szerkesztő: Mégis olyan gyöngék, hogy nem birják el a nyomást.

Miért szebb.

Ella: A te kalapod sokkal szebb, mint az enyém!

Bella: Hja lelkem, de többet is jajgattam ám utána, mint te a tied után!

A zivatar előtt.

Asszony: Aztán jókor gyere ám haza!

Papucshős: Kérlek, inkább beszélj világosabban, mondd meg, hány órára legyek itthon!

Udvariasan csipős.

Ur: Az élet oly rövid!

Hölgy: És egyre csak öregszünk!

Ur: Nagysád is?! Az lehetetlen!

Az anyós.

Anya: Alig várom, hogy leányunkat férjhez adhassam.

Apa: Tudom, tudom, már te is szeretnéd, hogy valaki rettegjen tőled!

HA NINCS PROFIT...

— Miért hagyta abba a versirást Hisz szépen jövedelmezett.

— Igen ám, csakhogy mire a zükséges hangulatba beleittam magamat, ez a hangulatcsinálás minden hasznot fölemésztett, olyan sokba került.

A BÁLNA

Fiume, március hó.

Kedves Gabi öcsém, azt irodd nekem, hogy meséljek már egyszer a bálnáról is valami érdekes dolgot. Mert hát itt lakom a tengerparton és elég bálnát látok, ha künn járok a tengeren.

Hát, kis öcsém, mindenekelőtt megsugom neked, hogy ide lent, a mi tengerünkben nem igen látok én bálnát. Mivelhogy a bálna az Adriában nem él.

A bálna hazája az északi jeges tenger. De innen lekerül többször az Atlanti-oceánba is. De azért én mégis mesélek neked a bálnáról, mert hát én nem láttam bálnát, amikor ugyanis pár évvel ezelőtt Norvégországban jártam.

Ha velem vagy akkor, bezzeg nagyot néztél volna. Oly rengeteg nagy állat volt az, hogy magam is elcsodálkoztam rajta. Amikor kihúzták a partra, és szemügyre vettem, el sem akartam hinni, hogy élő teremtmény fekszik előttem.

Akkora hatalmas volt a teste, hogy valami nagy hajónak, vagyakár egy háznak is beillett volna. Hátha még láttad volna, hogy milyen nehezen húzták ki a tengerből.

Legalább is nyolcvan ember erőlködött rajta, hogy az óriási nagy állatot a szárazra vontassa. És csaknem egy álló napig tartott ez a munka.

Amikor szóba elegyedtem az egyik bálnavadásszal és nem győztem eléggé csodálni a tengeri szörny hatalmas voltát, azt állitotta, hogy ők már sokkal nagyobb bálnát is fogtak. Egyszer akkorát ejtettek zsákmányul, amelynek hosza mintegy 30 méter volt. Nem kevesebb, mint 250,000 kilogramot nyomott, vagyis annyit mint 300 darab hizott ökör nyom. Hát ez már igazán óriás volt. Nincs is nagyobb állat a bálnánál a föld kerekségén.

Persze az ilyen hatalmas állat csupán a tengerben élhet, ahol szabadon mozoghat és nem áll semmi az utjába. Ha teszem: lába is volna, nehezen járhatna a szárazon. Akkora nagy testet alig birna el a lába. De ha elbirná is, hová, merre menjen egy akkora nagy állat, a melynek teste harminc méter hosszu? Hiszen minden pillanatban utját állná valami akadály. És honnan, hogyan szerezné a roppant sok eledelt, amire ennek az óriási nagy állatnak mindennap szüksége van? Előbb-utóbb éhen kellene elpusztulnia.

Már pedig a tengerben könnyen juthat eledelhez. Ott szinte véghetetlen az élő teremtmények számára. Nem kerül valami nagy fáradságába az eledel szerzése. Csak ide-oda kell uszkálnia pár pillanatig, máris tele van a szája eledellel. A bálnának ugyanis rettentő nagy a feje Az egész testének egy harmada. Tehát ennélfogva a szája nagy. A torka azonban annyira szük, hogy csupán apró, alig észrevehető állatkákat bir lenyelni. Gombostü fej nagyságu pici rákocskákat és puhatestü parányi kis állatokat. A szája alkotása tudniillik olyan, hogy egyszerre rengeteg számu ilyen kicsiny élő teremtmény kerülhet beléje.Szájpadlásáról ugyanis mintegy 2-300 darab 2-5 méter hosszu szarulemez csüng alá. Ezek az ugynevezett szilák, amelyek halcsont néven kerülnek a kereskedők kezébe.

A bálna tátott szájjal uszik. A vizzel töméntelen sok apró állatka jut a szájába. Ha tehát a bálna a száját becsukja, a viz kifolyik ugyan belőle, a parányi állatkák azonban bent rekednek a szilák között, mint akárcsak valami szürőben, vagy rostában.

WASHINGTON SZOBRA BUDAPESTEN.

Tudjátok-e kis olvasóim, hogy a ti hazátok és a mi fogadott hazánk atyjának, George Washingtonnak Budapesten, a magyar fővárosban is van szobra. Bemutatjuk ezt a szobrot a köréje sereglett pesti és amerikás magyarokkal, akik most julius 4-én is ünnepséget rendeztek e szobor előtt.

Washingtonnak a Szabadság kezdeményezésére emelt szobrot az amerikai magyarság Budapesten.

Ezeket az állatokat aztán a bálna hatalmas, husos nyelvével a torkába nyomja és lenyeli. A nyelve akkora nagy, mint egy szoba. Öt méter hosszu és három méter széles. A bálnának legalább 1000-2000 liternyi ilyen parányi állatkákra van minden nap szüksége, hogy éhségét csillapitsa.

Minél többet uszik, annál több ilyen apró állatka kerül a szájába. Az uszásban pedig nagy mester a bálna. Nem csoda. Mert hiszen a vizi élethez van alkotva. Olyan mint akárcsak a hal. Régen halnak is tartották és akkor cethal volt a neve. A bálna azonban nem hal, hanem emlős állat. Mint teszem: az elefánt vagy a tigris. A vére meleg s a fiait szoptatja, mint akárcsak a tehén a kis borjut. Továbbá tüdővel lélekzik, mint a többi emlős állat. A lélekzés pedig többnyire az orrlyukakon át történik. Ezeket a lyukakat fecskendező lyukaknak is mondják, mert régebben azt hitték, hogy a bálna a szájába került vizet a feje tetején levő orrlyukakon szokta kifecskendezni. Ez azonban nem áll. Mert a vizoszlop, a mely az orrlyukakból szökőkut módjára emelkedik a magasságba, nem egyéb mint a vizgőzzel telt levegő, amit a bálna rengeteg tüdejéből kilehel. A vizgőz a hidegben vizpárává válik, amely meszsziről ugy tünik fel, mintha a magasságba fecskendezett viz volna.

A bálna uzását megkönyniti a harmadfél centiméter vastag bőre alatt levő harminc centiméter vastag szalonnája. Ez a jó, meleg takaró megvédi a bálna testét a hidegtől. De ez a szalonna egyszersmind a bálna legnagyobb veszedelme is. Az ember emiatt a szalonna miatt üldözi a bálnát, amely valóságos vagyont ér. Ágyuból kilőtt szigonnyal vagy robbanó golyóval vadásszák. Nagyon sokat ejtenek el minden esztendőben. Leghiresebb bálnavadászok a norvégek. Norvégiában 1919-ben 30 társaság üzte a bálnahalászatot 31 hajóval. Ekkor ugyanis 7009 darab bálnát fogtak, a mely 183,000 hordó zsirt adott. Ha még soká tart a bálnának roppant pusztitása még megérjük, hogy olyan ritka állat lesz a tengerben a bálna, mint akárcsak a bölény a szárazföldön.

Garády Viktor.

Turi vásár

A BÉKALENCSÉS tó körül már napok óta készülődött valami nagy dologra a kvak-kvak-kvak familia minden ia-fia. Hogyne, hogyne, nagy ujitást jelent majd az egész béka-világ életében, ha eredménnyel fog járni a pettyes hátu béka-apó kiküldetése. Nem kisebb dologról van most szó, mint hogy a békák, próbaképpen, kiküldik a legokosabb, legkörmönfontabb társukat a turi vásárra. Nono, nem kell azért mindjárt megijedni: nem azért küldik oda a pettyes hátu béka-apót, hogy megvásárolják a vásári mészárosok és aztán kimérjék a husát font számra, hanem épen ellenkezőleg, annak okából megy el a béka-apó a turi vásárra, hogy ott tapasztalatokat szerezzen. Szóval: afféle "tanulmányut" lesz ez az utazás. Mert manapság már a békák is tanulni akarnak.

— Aztán, ha már ott van kigyelmed — mondotta a béka-anyó — hát nézzen körül, nem akad-e valami a mi számunkra is. Valami télire való. Az idei tél ugyis rossz volt, sokat koplaltunk, nem akarnám, hogy a jövő télen is üresen álljon az éléskamránk.

— Majd megtapesztaljuk! — mondta nagykomolyan béka-apó. — Ugyis azért küldenek ki, hogy széjjelnézzek ott egy kicsit és itthon beszámoljak arról, mit lehetne az ottani szokásokból itt is meghonositani.

— De már nékem ne szokást hozzon haza kigyelmed — mondta béka-anyó. — Szokásokból meg nem élünk. Inkább egy kis hizott disznó kelne el a háznál. Láttam az embereknél, azok is tartanak mindig egy-két disznót a portájukon, azt kihizlalják és van belőle télire elemózsiájuk. Ez kelne el nálunk is.

Béka-apó nem volt valami bőbeszédü, hát csak annyit mondott:

— Majd meglátjuk! — és avval máris elindult a turi vásárra.

A békalencsés tó partján máskor is nagy a brekegés, de ekkora kuruttyolást talán még soha sem hallottak a parti nádasok, mint most. Valamennyi béka csak azt tartyogta:

— Kvatty, kvatty, vaj' mi lesz?

Kivánesian, türelmetlenül várták a pettyes-hátu béka-apó hazatértét és őrszemet is állitottak ki a füzesbe, hogy az már messziről jelezze, amikor jön.

— Jön-e már, jön-e már? — kérdezte a békasereg a tó vizéből.

— Még nem, még nem, — felelte az őrszem.

De egyszerre csak ez a kiáltás hallatszott a füzes felől:

— Jön már, jön már!

No erre aztán, usgyi neki, nagyot loesesant az egész tó, amint valamennyi béka kiugrott a vizből. És futottak mind, mind a pettyes-hátu béka-apó felé. Legelől a béka-anyó ugrándozott.

— Mit hozott kigyelmed? — kérdezte már messziről.

Béka-apó pedig csak ezt felelte:

— Hizott gyesznót!

Hozta is, kötélre kötve maga előtt terelgette a disznócskát, azaz hogy egy — kövér, hizott cserebogarat. Mert az a békák disznója.

— Én hizlalom télig — ujjongott a kis béka-leányzó, a lányuk és már szalad is eléje a nagy szakajtóval. Igaz ugyan, hogy nem kukorica volt abban, hanem békalencse és cseresnye, de hát a cserebogár nem is igazi disznó és nem kukoricán él.

— Télre pedig leöljük — örvendezett béka-anyó. — Nagy disznótort csapunk, a sonkáját bepácoljuk, megfüstöljük a kéményben és nem koplalunk többé.

Béka-apó pedig csak ment, mendegélt tovább és a nyakában ott lógott egy pár vadonatuj rámás csizma, a kezében pedig kis batyut lóbálgatott.

— Csizmát is vett kigyelmed? — kérdezte béka-anyó. — Hát ez mire jó

— Nyári szárazságban ne törje föl a lábam a göröngy.

A lányuk nagy, szeplős arcán még nagyobbak lettek a szeplők, amikor boldogan a kis batyura sanditott:

— Hát ebben mi szépet hozott apám-uram?

Béka-apó elmosolyodott:

— Szép piros papucsot, szegedi papucsot, a te kis lábadra.

— Papucsot! Papucsot! — ujjongott a kis szeplős. — Abbá mék a bálba — és ettől kezdve már táncolva ugrándozott, kezében a szakajtóval, a hizott disznócska (azaz, hogy a cserebogár) előt és ugy csalogatta be a portájukra.

A békák bölcsei és vénei pedig közre fogták a pettyeshátu béka-apót.

— Hát most mondd el, mi szépet, mi jót láttál, ami nálunk is elkelne?

Béka-apó pedig belekezdett a tudományos beszámolójába. És ha a békalencsés tó parján nagy kuruttyolást hallottok, tudjátok meg, hogy ott béka-apó beszél a turi vásárról... Mert annyi szépet, annyi jót látott ott, hogy ha egész nyáron át, folytonfolyvást csak arról kuruttyol is, mégsem készül el vele és mindenre csak azt mondja:

Brekeke, brekeke,
Turi vásár remeke.

Vig Flótás.

KIS FESTŐK MUNKÁRA FEL!